

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI
CYRILOMETODĚJSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA
KATEDRA KŘEŠŤANSKÉ VÝCHOVY

Lucie Jenšovská

Studijní obor: Sociální pedagogika

DOBROVOLNICKÉ CENTRUM OBLASTNÍ CHARITY
ZNOJMO

Bakalářský projekt

Vedoucí projektu: Mgr. Helena Pospíšilová, Ph.D.

OLMOUC 2011

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto práci zpracovala jako Bakalářský projekt k účelu ukončení bakalářské formy studia Sociální pedagogiky. Práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a zdrojů informací.

V Olomouci dne 1.4.2011

.....

Podpis autora práce

Poděkování

Poděkování patří vedoucí mého bakalářského projektu Mgr. Heleně Pospíšilové, PhD., která mi byla profesionální odbornou i lidskou oporou.

Dále děkuji všem zaměstnancům Oblastní charity Znojmo, kteří mi byli vždy k dispozici a poskytli důležité podklady pro psaní projektu, zvláště Mgr. Ludvíku Mihulovi.

Obsah

ÚVOD.....	5
1 DOBROVOLNICTVÍ.....	7
1.1 DOBROVOLNICTVÍ V OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI.....	7
1.2 DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE	8
1.2.1 <i>Dobrovolná činnost a její druhy</i>	9
1.2.2 <i>Dobrovolnictví v legislativním ukotvení</i>	11
1.3 HISTORIE DOBROVOLNICTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE.....	12
1.4 DOBROVOLNICTVÍ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH.....	14
1.4.1 <i>Úloha dobrovolníka v sociálních službách</i>	15
1.4.2 <i>Profesionalizace dobrovolné služby</i>	16
2 OBLASTNÍ CHARITA ZNOJMO.....	17
2.1 ÚVOD	17
2.2 HISTORIE OBLASTNÍ CHARITY ZNOJMO.....	17
2.3 KOMUNITNÍ PLÁNOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB.....	21
2.4 PROJEKTY OBLASTNÍ CHARITY ZNOJMO	22
3 DOBROVOLNICKÉ CENTRUM OBLASTNÍ CHARITY ZNOJMO	25
3.1 ÚVOD	25
3.2 HISTORIE DOBROVOLNICKÉHO CENTRA.....	26
3.3 POSLÁNÍ, CÍLE A NÁPLŇ AKTIVIT DOBROVOLNICKÉHO CENTRA.....	27
3.4 LEGISLATIVNÍ UKOTVENÍ DOBROVOLNICKÉ SLUŽBY V DIECÉZNÍ CHARITĚ BRNO.....	30
3.5 FINANCOVÁNÍ A UDRŽITELNOST DOBROVOLNICKÉ SLUŽBY.....	31
4 SWOT ANALÝZA DOBROVOLNICKÉHO CENTRA	33
4.1 KOMENTÁŘ	35
5 ROZVOJ DOBROVOLNICKÉHO CENTRA.....	41
5.1 PROGRAM MLÁDEŽ V AKCI.....	47
5.1.1 <i>Akce Výměny mládeže</i>	48
5.1.2 <i>Předpokládané výhody zapojení se do programu</i>	49
ZÁVĚR	51
BIBLIOGRAFIE	53
SEZNAM PŘÍLOH	56

Úvod

V této práci se budeme zabývat především Dobrovolnickým centrem Oblastní charity Znojmo. Dobrovolnické centrum tvoří nedílnou součást charitní organizace a přispívá k plnohodnotnému poskytování služeb klientům charity. Mimo to členství v dobrovolnickém centru posiluje v člověku aktivní přístup k celospolečenskému dění a učí ho sociální solidaritě.

Cílem práce je po představení centra a jeho zakotvení v rámci organizace navrhnout rozvoj jeho aktivit a dosáhnout zvýšení motivace členů dobrovolného týmu. Naše inovace je navržena tak, aby odpovídala specifickým charitního zařízení a posílila uvědomění si interkulturního rozměru. Vychází z podpory strategie Evropské unie pro mládež, jež se obecně snaží investovat do mládeže a posílit její postavení.¹

Práce je členěna na pět kapitol. V každé z nich bylo naší snahou naplnit výstižně její téma s ohledem na hlavní poslání této práce.

V první kapitole se budeme věnovat fenoménu dobrovolnictví na obecnější úrovni. Dobrovolnictví se stává nedílnou součástí fungování dnešní společnosti a nabývá na významu v občanské společnosti. Uvedeme si druhy dobrovolnické činnosti v České republice dnes a v její historii. Základní pojmy „dobrovolník“ a „dobrovolnické služba“ si vysvětlíme pomocí Zákona o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.² Jelikož náš zájem je soustředěn na činnost charity, jež nabízí sociální služby, zaměříme se právě na tuto oblast.

Druhá kapitola si bere za cíl poskytnout náhled do fungování organizace Oblastní charity Znojmo, která se mimo jiné podílí na komunitním plánování sociálních služeb na Znojemsku. Po exkurzu do historie této organizace se budeme věnovat službám poskytovanými projekty Oblastní charity Znojmo.

Následně se zaměříme na Dobrovolnické centrum, projekt propojující všechny zařízení charity. Dobrovolnické centrum Oblastní charity Znojmo poskytuje metodické a odborné vedení pro dobrovolnickou službu v organizaci. Dobrovolnické centrum jsme podrobili SWOT analýze, jež nám ukázala silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby. Tento krok nám pomůže předložit návrh rozvoje centra.

¹ srov. *Usnesení Rady z 27. listopadu 2009 o obnoveném rámci pro evropskou spolupráci v oblasti mládeže (2010–2018)*. [online]. 2009, poslední revize neuvvedena [cit. 2010-09-3]. Dostupné z URL: <<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:311:0001:0001:CS:PDF>>.

² Česká republika. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.

S překlenutím do závěrečné části práce se přiblížíme samotnému cíli bakalářského projektu. V kapitole s názvem Rozvoj dobrovolnického centra uvedeme některé inovativní postřehy, jež mu podle nás umožní potencionální rozvoj. Pod tímto pojmem si představujeme: udržení si svého postavení v organizaci, rozšíření a stabilizování členské základny, posílení motivace dobrovolníků a jejich osobnostní rozvoj.

Z námi navrhovaných řešení rozvoje centra jsme akcentovali zapojení se do programu Mládež v akci. Program Mládež v akci se soustředí na mladé lidi, umožňuje jim rozvoj a snaží se v nich posílit vědomí evropského občanství. Účast na tomto programu může mít podle nás pozitivní dopad na členy dobrovolnického centra, místní komunitu i širší veřejnost.

1 Dobrovolnictví

V úvodní kapitole se zaměříme na fenomén dobrovolnictví jakožto prvek občanské společnosti. Uvedeme si některé z jeho předností, představíme si ho v historickém kontextu. Dobrovolná služba je často u lidí vnímána příliš úzce, vyjasníme si proto formy dobrovolné činnosti - dárcovství, dobrovolná občanská výpomoc, dobrovolnictví vzájemně prospěšné, dobrovolnictví veřejně prospěšné a dobrovolná služba. S dobrovolnictvím se můžeme setkat u celé řady organizací odlišných svým zaměřením, posláním a šíří působnosti. Pro naše další úvahy bude nejvhodnější, když zůstaneme u sociálních služeb a pokusíme se o reálný pohled na fungování dobrovolníků v tomto typu služby. Cílem je seznámit čtenáře s tím, co to vlastně dobrovolnictví je, na obecné úrovni.

1.1 Dobrovolnictví v občanské společnosti

Dobrovolnictví se stalo v posledních desetiletích pevnou součástí občanské společnosti. Díky němu se nezapomíná na potřeby demokratické společnosti – zajištění bezpečí a spravedlnosti pro všechny, naděje mírového stavu a svobody. Nejenže pomáhá uspokojovat základní potřeby života lidí v moderní společnosti, ale umožňuje i její rozvoj. Občanům se nabízí větší možnost podílet se na správě věcí veřejných a všeobecném blahu společnosti. I když to není na první pohled patrné, vzájemná závislost mezi jednotlivými složkami správy věcí, veřejnou správou a neziskovým sektorem, vzrůstá. „Dobrovolnictví představuje fenomén, který překračuje hranice států, náboženských i sociálních skupin a ukazuje na možnost soužití, jež je založeno na vzájemné pomoci a solidaritě.“³

Dobrovolnictví umožňuje podle Všeobecné deklarace o dobrovolnictví:⁴

- „udržovat a posilovat takové lidské hodnoty jako jsou družnost, zájem o druhé a služba jiným lidem,

³ TOŠNER, J. - SOZANSKÁ, O. *Dobrovolnictví a metodika s nimi v organizacích*, s. 108.

⁴ Deklarace byla schválena mezinárodní správní radou Mezinárodní asociací pro dobrovolnické úsilí na 16. světové konferenci dobrovolníků, konané v Amsterdamu v lednu 2001.

- aby jednotlivci mohli uplatňovat svá práva a odpovědnost jako příslušníci komunity a aby se zároveň mohli po celý život učit a růst, realizovat veškerý lidský potenciál,
- propojení navzdory rozdílům, které nás neustále rozdělují, abychom mohli žít ve zdravých, udržitelných komunitách a abychom mohli společně usilovat o nalezení nových řešení pro společné úkoly a mohli jsme utvářet náš kolektivní osud.⁵

Dobročinnost lze také pokládat za jednu z občanských ctností, jejichž původ nacházíme v morálce křesťanů. Západní společnost se rozvíjela na křesťanských myšlenkových základech, a proto z tohoto pohledu můžeme říct, že nás dobročinnost provází odnepaměti. V tradici křesťanské pomoci bližním se pokračuje díky celé řadě zařízení České katolické charity, Diakonie českobratrské církve evangelické a jiných.

1.2 Dobrovolnictví v České republice

Dobrovolnictví na našem území věnujeme zvláštní podkapitolu, protože pokládáme za důležité znát společenský kontext v pojetí dobrovolnictví. Česká republika byla po dlouhá léta součástí komunistického zřízení. Tento fakt měl zásadní dopad na dobrovolnictví obecně. Dobrovolnictví mělo, jako v jiných postkomunistických zemích, v posledních čtyřiceti letech sníženou celospolečenskou hodnotu. Z mnoha dříve dobrovolných společenských aktivit, se staly v souladu se socialistickým kolektivismem v podstatě povinné. Definicí dobrovolnictví v České republice vzhledem k naší minulosti se podrobně zabývá výzkum P. Friče *Dárcovství s dobrovolnictví v České republice*⁶. Jmenovaný výzkum byl realizován za přispění organizace Nadace rozvoje občanské společnosti a občanské sdružení Agentura neziskového sektoru.

Podle Bohumily Baštecké⁷, odborné garantky Psychosociálních intervenčních týmů v České republice, není dobrovolnictví v České republice přikládáno takové vážnosti a ocenění, jaké by bylo potřeba. Podle ní stále žijeme v socialisticko-expertské

⁵ Národní informační centrum pro mládež. *Všeobecná deklarace o dobrovolnictví* [online]. 2001, poslední revize neuvedena. [cit. 2010-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>>.

6 srov. FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. Praha: Agens, 2001. Podrobnější popis studie je k dispozici na WWW: <<http://www.agnes.cz/index.php?lan=cz&cmd=page&id=56>>.

⁷ srov. KOUČKÁ, P. Dobrovolníci versus profesionálové. *PsychologieDnes*. 2007, roč. 12, č. 2.

společnosti. Z toho důvodu se činnost, která v zemích s rozvinutou občanskou angažovaností funguje na bázi dobrovolnictví, stává placenou. Jako příklad se dají uvést např. občanské poradny, linky důvěry apod.

Zapojení se do dobrovolnické činnosti může souviset i s politickým režimem. Dobrovolnictví je silné tam, kde lidé mají dlouhodobě svobodu, kde se necítí bezmocní vůči režimům a kde mají zkušenost, že dobrovolnictví může řešit věci, které by jinak nikdo neřešil. Z období totality mohou mít určité skupiny obyvatel postoj akcentující úsilí o soběstačnost a nezávislost na druhých. Proto se zaměřují na zajištění osobního vlastnictví, zdraví a na solidaritu jim pak nezbyvá čas.⁸ Zuzana Havrdová⁹ se domnívá, že dobrovolnictví naopak vyrůstá z hodnoty společenství, ze vzájemné pomoci.

1.2.1 Dobrovolná činnost a její druhy

Dobrovolná činnost je svobodně zvolená činnost, konaná ve prospěch druhých bez nároku na odměnu. Tošner a Sozanská rozlišují mezi termíny dobrovolnická činnost a dobrovolná činnost. Dobrovolnická činnost zahrnuje „aktivity spojené s organizací dobrovolnictví“¹⁰ a druhý termín se chápe jako vlastní výkon dobrovolné pomoci.¹¹ Dobrovolník dává část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově i obsahově vymezena. Za tuto činnost nedostává finanční odměnu, ale často nedocenitelný dobrý pocit z pomoci ostatním, získává zkušenosti a navazuje přátelství.

Deklarace lidských práv Spojených národů¹² považuje dobrovolnou činnost za tvůrčí a zprostředkující sílu, která:

- vytváří zdravé, udržitelné komunity, které uznávají důstojnost všech lidí,
- umožňuje všem lidem uplatňovat práva lidských bytostí a tím zlepšit vlastní život,
- pomáhá řešit společensko-sociální, kulturní, hospodářské a ekonomické problémy,
- pomocí celosvětové spolupráce utváří lidštější a spravedlivější společnost.

⁸ srov. KOUCKÁ, P. Dobrovolníci versus profesionálové. *PsychologieDnes*. 2007, roč. 12, č. 2.

⁹ srov. tamtéž.

¹⁰ TOŠNER, J. - SOZANSKÁ, O. *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*, s. 37.

¹¹ srov. tamtéž.

¹² Národní informační centrum pro mládež. *O dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvedena [cit. 2009-12-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.

Dobrovolnictví má řadu forem a vyskytuje se na mnoha místech, kde si jich často ani nevšimneme. Každý člověk má vrozenou schopnost darovat dobrovolně a nezištně svůj čas a práci, lišíme se v tom, do jaké míry a v jaké formě jsme ochotni tak činit. Představíme pět forem dobrovolnictví, s kterými se setkáváme nejčastěji:

„Dárcovství

Je to jednoduchá pasivní forma, jak jednorázově uspokojit své vlastní svědomí a zároveň vložit peníze na dobrý účel. Dárcovství si již v české veřejnosti našlo své místo.

Dobrovolná občanská výpomoc

Jedná se o systém vzájemných protisluzeb, který se úspěšně rozvíjel v uplynulém období totalitní společnosti díky absenci normálně fungujícího trhu i služeb. Tento systém se rozrostl do nevídaných rozměrů a připomínal spíše starověkou ekonomiku. Během uplynulých deseti let se tyto formy dobrovolnictví postupně transformují v tržní vztahy, ale jsou doposud běžné v rámci rodiny, širšího příbuzenstva a sousedských vztahů.

Dobrovolnictví vzájemně prospěšné

Toto dobrovolnictví je činností, kterou vykonávají členové určitého sdružení či klubu v zájmu realizace svých cílů a poslání. Tím je myšleno např. Sbor dobrovolných hasičů, Sokol. Dále sem patří organizace, které se snaží pomáhat svým členům, kteří jsou nějakým způsobem ve společnosti znevýhodněni, ať už to jsou senioři (Život 90), Romové (Nadace Tolerance, Člověk v tísní) nebo handicapovaní (Český paralympijský výbor, nadace Duha).

Dobrovolnictví veřejně prospěšné

Vychází z ochoty občanů angažovat se svobodně a podle svého přesvědčení pro druhé nebo pro určité změny ve společnosti. Na prvním místě zde stojí potřeba být užitečný svému okolí. Klasickým příkladem jsou dobrovolní dárci krve, horská služba, skauting a YMCA.

Dobrovolná služba

Je obvykle dlouhodobý (až několikaměsíční) závazek věnovat se dobrovolné práci často mimo svoji zemi. V ČR se tento typ dobrovolnictví objevuje až po roce 1989.

Organizací dobrovolné služby se v ČR věnuje např. Mládež pro Evropu, INEX (sdružení dobrovolných aktivit), dobrovolníci OSN, Servis Civil International a další.¹³

1.2.2 Dobrovolnictví v legislativním ukotvení

Jako jakýkoli jiný aktivní počin, který ovlivňuje chod společnosti, tak i dobrovolnictví musí být ukotvené v právním řádu České republiky. Během roku 2001 byl týmem pracovníků státního i nestátního sektoru připraven dlouho očekávaný návrh zákona o dobrovolnické službě. Byl přijat v dubnu 2002 a vešel v účinnost 1. ledna 1993. Tento zákon právně upravil novou oblast, která nemá v právním řádu České republiky žádnou historickou oporu. „Zákon upravuje podmínky, které musí splnit organizace koordinující dobrovolnickou službu, aby její činnost získala podporu státu.“¹⁴ Vybíráme z něho některé důležité pojmy v oblasti dobrovolnictví. Ty nám pomohou ve vymezení důležitých náležitostí v podpoře dobrovolnické služby. Pomocí zákona popisujeme dobrovolnickou službu a dobrovolníka.

V § 2 tohoto zákona je **dobrovolnická služba** charakterizována jako činnost, při níž dobrovolník poskytuje:

(a) „pomoc osobám patřícím k sociálně zranitelným skupinám obyvatel (nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně nebo mentálně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, imigrantům, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým, osobám trpícím domácím násilím), jakož i pomoc při péči o děti a mládež v jejich volném čase;

(b) pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně a zlepšování životního prostředí, při péči o zachování kulturního dědictví, při pořádání kulturních nebo sbírkových charitativních akcí pro osoby uvedené v písmeni a) nebo

(c) pomoc při uskutečňování rozvojových programů a při činnostech uvedených v písmeni b) v rámci operací, projektů a programů mezinárodních organizací a institucí, včetně mezinárodních nevládních organizací.“¹⁵

Za dobrovolnickou službu se dle tohoto zákona nepovažuje „činnost vedoucí k uspokojování osobních zájmů, nebo je-li vykonávána v rámci podnikatelské nebo jiné

¹³ Národní informační centrum pro mládež. *Druhy dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuváděna [cit. 2009-12-01]. Dostupné z WWW: < <http://www.dobrovolnik.cz> >.

¹⁴ ŠMÍDOVÁ, Petra. *Analýza způsobu práce s dobrovolníky v programu Pět P*, s. 20.

¹⁵ Česká republika. *Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů*.

výdělečné činnosti, dále v pracovně-právním vztahu, služebním poměru nebo členském poměru.¹⁶

Dobrovolnická služba je podle své povahy krátkodobá, nebo, je-li vykonávána po dobu delší než 3 měsíce, dlouhodobá.

O **dobrovolníkovi** se zde mluví jako o „fyzické osobě starší 15 let, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností svobodně rozhodne poskytovat dobrovolnickou službu osobám, které ji potřebují.“¹⁷

„Dobrovolník vykonává dobrovolnickou službu na základě smlouvy podle občanského zákoníku uzavřené s právnickou osobou, které byla udělena akreditace (o ní se zákon dále zmiňuje v paragrafu 6). V případě dlouhodobé dobrovolnické služby, nebo v případě krátkodobé dobrovolnické služby, k jejímuž výkonu je dobrovolník vyslán do zahraničí, musí být tato smlouva písemná.“¹⁸

1.3 Historie dobrovolnictví v České republice

Počátky dobrovolnictví sahají do doby společenských změn kolem nástupu raného kapitalismu. Spolky a instituce sdružující občany pro dobrovolnou činnost v obecní nebo národní komunitě navazovaly na činnost náboženských bratrstev a řádů. Nelze tuto činnost ale pokládat za dobrovolnou, jelikož ji organizovali a vykonávali většinou duchovní jako součást svého povolání. Dobrovolnictví jako činnost konaná mimo hlavní zaměstnání se rozvíjí se vznikem spolkového života a také jako odpověď na vzrůstající počet lidí žijících v nedůstojných podmínkách v období prudkého rozmachu industrializace. Mluvíme o sborech dobrovolných hasičů, vzdělávacích aktivitách inteligence, které považujeme za počátky dobrovolnictví u nás. Charakteristické pro toto období byl silný akcent na národnostní prvek. Řada dobrovolných organizací vznikla v této době za účelem povznesení národního (sebe)vědomí. Právě národnostní akcent se stal osudný některým organizacím za německé okupace. Řada z nich byla zrušena, jiné byly přetransformovány do podoby vyhovující protektorátní správě.

Po válce se podařilo čilý spolkový a občanský život obnovit. Jako již v předválečném období se zejména mládežnické, ale i odborné, tělovýchovné a kulturní spolky stávají nástrojem politického boje. Co se týče motivace k dobrovolné práci,

¹⁶ Česká republika. *Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.*

¹⁷ srov. Česká republika. *Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.*

¹⁸ Česká republika. *Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.*

velkou úlohu hraje fakt, že člověk obětuje svůj čas, své síly, či finanční prostředky. Převzetí moci komunisty však znamenalo konec snahám o svobodný rozvoj dobrovolných a zájmových organizací.¹⁹

„Ve všech oblastech dobrovolné činnosti byly zformovány jednotné organizace kontrolované komunistickou stranou. Ty pak byly sjednoceny do tzv. Národní fronty.“²⁰ Dobrovolnictví bylo využito k budování socialismu prostřednictvím všudypřítomné ideologizace dobrovolné činnosti, „povinně dobrovolných“ akcí a kontroly každé možnosti provozování aktivit. Spontánní motivace k obecně prospěšné činnosti byla deformována. Skutečná dobrovolná činnost se uskutečňovala skrytě. Dobrovolnictví se v této době považuje za neautentické, vnucované, čemu je potřeba se pokud možno vyhnout.²¹

„Nová kapitola rozvoje dobrovolnictví se píše až od roku 1989, kdy se začínají rozvíjet nezávislá sdružení v oblasti ekologie, lidských práv, humanitární činnosti, sportu, sociální oblasti atd. Díky nabývání významu dobrovolnictví na konci dvacátého století u nás prohlásilo Valné shromáždění OSN²² rok 2001 Mezinárodním rokem dobrovolnictví.“²³ Mezi hlavní cíle mezinárodního roku dobrovolnictví v České republice např. patřilo: vypracování studií o stavu dobrovolné služby v České republice, právní úprava dobrovolné služby v České republice, zvýšení informovanost a osvěta veřejnosti. Dosažení těchto cílů zajišťoval Národní koordinační výbor, který byl vystaven ve všech zemích. Rok 2001 výrazně ovlivnil vývoj dobrovolnictví na celém světě. Po roce 2001 došlo k velkému rozvoji dobrovolnictví i při České katolické charitě.

¹⁹ srov. Národní dobrovolnické centrum. *Historie dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvěděna [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.

²⁰ Oblastní charita Žďár nad Sázavou. *Střípky z historie dobrovolnictví v naší zemi od 19. století*. [online], poslední revize neuvěděna [cit. 2010-10-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.kambala.zdarsko.cz>>.

²¹ srov. Národní dobrovolnické centrum. *Historie dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvěděna [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.

²² Prohlášení proběhlo v rezoluci Valného shromáždění Organizace spojených národů dne 17. listopadu 1997.

²³ srov. Oblastní charita Žďár nad Sázavou. *Střípky z historie dobrovolnictví v naší zemi od 19. století*. [online], poslední revize neuvěděna [cit. 2010-10-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.kambala.zdarsko.cz>>.

1.4 Dobrovolnictví v sociálních službách

S dobrovolnictvím se nejčastěji setkáváme v nestátních neziskových organizacích. K nejvýznamnějším oblastem, kde je využívána pomoc dobrovolníka, patří: oblast ochrany životního prostředí, humanitární organizace a organizace na ochranu lidských práv, sociální a zdravotní oblast, kulturní oblast, sportovní a vzdělávací činnost a zahraniční dobrovolná služba.²⁴ Jak jsme se zmínili v předchozí kapitole, již před sametovou revolucí se mnoho lidí zapojovalo dobrovolně do různých organizací a spolků. Zapojení se týkalo i práce s mládeží např. v podzemní církvi, v Sokole, v oficiálním Svazarmu, Pionýru či SSM. Ovšem v oblasti sociálních služeb dobrovolnictví neexistovalo.

Dnes je již situace jiná. Stát podporuje poskytováním grantů dobrovolnictví v sociální sféře. „Tento počín nás podvědomě vede k názoru, že nestátní organizace dovedou pokrýt poptávku po některých službách lépe, než státem řízené centralizované instituce.“²⁵ „Přestože veřejnost je často skeptická vůči dobrovolné činnosti, lze v posledních letech vysledovat tendence, které přibližují Českou republiku civilizovanému světu i na tomto poli.“²⁶

Podle Zuzany Havrdové, vedoucí katedry řízení a supervize v sociálních a zdravotnických organizacích na Fakultě humanitních studií Univerzity Karlovy, všechny pomáhající profese historicky vznikaly jako dobrovolnické činnosti. „Čím je daná činnost komplexnější a čím větší riziko poškození klientů, tedy čím více znalostí a systematickosti vyžaduje, tím rychleji se z ní stává ve spojení se vzděláním určitá profese.“²⁷

Dobrovolníci zvláště ve sféře sociální hrají klíčovou úlohu. „Mnoho poskytovatelů, kteří mají dnes podobu profesionálních institucí, prošlo fází, kdy veškerá jejich činnost, nebo alespoň podstatná část, nebyla myslitelná bez účasti dobrovolníků.“²⁸ Místo uplatnění v organizaci může dobrovolník najít téměř kdekoli. Jeho dobrovolná činnost může mít mnoho forem. Tutr a Novotný uvádí, že

²⁴ srov. TOŠNER, J. - SOZANSKÁ, O. *Dobrovolnictví a metodika práce s nimi v organizacích*.

²⁵ TUTR, V. - NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.

²⁶ Národní informační centrum pro mládež. *O dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvedená [cit. 2011-02-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.

²⁷ KOUCKÁ, P. Dobrovolníci versus profesionálové. *PsychologieDnes*. 2007, roč. 12, č. 2, s. 35.

²⁸ TUTR, V. - NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.

„dobrovolníci se mohou zapojit do chodu organizace poskytováním poradenských služeb, nahrazením profesionálního zaměstnance při rutinní práci. Uplatní se jako osobní asistenti u handicapovaných tělesně, sociálně či jinak, při organizaci nárazových akcí.“²⁹

O zapojení dobrovolníků do chodu křesťanských organizací se zamýšlí Mgr. Diana Tuyet-Lan Kosinová.³⁰ Považuje dobrovolníky za lidi, kteří nabízejí svou pomoc druhým ve svém volném čase, bez nároku na finanční odměnu. Nemusí jít o laickou pomoc. Právě naopak je nutné práci dobrovolníků neustále profesionalizovat. V drtivé většině krajín Evropy jsou dobrovolníci neodmyslitelnou složkou fungujícího neziskového sektoru. Dobrovolník totiž není osoba, která chod organizace brzdí a způsobuje jí problémy navíc, ale zefektivňuje a usnadňuje realizaci nabízených služeb. Dobrovolník v české katolické charitě, by měl představovat integrovanou a zcela samozřejmou součást jejich práce, nakolik základním stavebním kamenem při vzniku těchto organizací byla především nezištná láska k bližnímu. Dobrovolníci, jak ukazuje zkušenost jiných zařízení a organizací v České republice, jsou schopni realizovat vlastními silami samostatné projekty, čímž zdatně obohacují služby poskytované neziskovým sektorem.³¹ U dobrovolníka se může vyvinout touha po větší specializaci v dobrovolné činnosti. Pak se i dobrovolník může stát koordinátorem, začít se angažovat ve fundraisingu, profesionalizovat se.

1.4.1 Úloha dobrovolníka v sociálních službách

Dobrovolníci mohou plnit v sociálních službách významnou úlohu. Oproti jiným sektorům dobrovolnictví jsou sociální služby specifické svým rozsahem, klientelou i samostatným cílem služby, kterým je ve většině případů překonání nějakého handicapu, integrace klienta do většinové společnosti, nebo alespoň zmírnění jeho vyloučení.

„Dobrovolnictví přináší do vztahu poskytovatel – klient v rámci sociálních služeb nejen kvantitativní zvýšení kapacity poskytovatele. Jako osoba, která není

²⁹ TUTR, V. - NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.

³⁰ Mgr. Diana Tuyet-Lan Kosinová vypracovala Návrh koncepce a metodiky práce s dobrovolníky pro koordinující pracovníky dobrovolnických center Diecézní charity Brno.

³¹ srov. KOSINOVA, D. *Návrh koncepce a metodiky práce s dobrovolníky pro koordinující pracovníky dobrovolnických center Diecézní charity Brno*.

zaměstnancem, může být dobrovolník klientovi blíže nejen geograficky, ale také věkově či mentálně díky svým specifickým zkušenostem, zájmům.³² Jejich neprofesionálnost může být ve vztahu ke klientovi také výhodou. „V některých případech může bourat bariéry mezi jím a klientem, nebo pomáhat udržet klientovi vědomí jeho osobní důstojnosti a hodnoty.“³³

Úloha dobrovolníka přináší pozitiva i směrem do organizace. Dá se říci, že dobrovolníci zvyšují hodnotu organizace.³⁴ Dobrovolníci mohou se svým příchodem vnášet osobní nasazení, zájem, nové nápady. Vytváří směrem ke klientům určitý nadstandard, když jsou profesionální zaměstnanci vytížení.

1.4.2 Profesionlizace dobrovolné služby

V poslední době se v České republice začíná prosazovat profesionálně řízené dobrovolnictví. Důvodem může být nedůvěra vůči amatérům v sociálních službách. Jiným důvodem je orientace státu na „posílení profesionálního modelu řízení dobrovolnictví s výraznými institucionálními prvky a kontrolními mechanismy.“³⁵

Vývoj směřující k profesionalizaci s sebou přináší také některá rizika. Jedním z nich je, že „se organizace soustředí ve svém vztahu k dobrovolníkům na bezchybné fungování „úřadu“, který zabezpečí hladké fungování provozu od vstupního pohovoru přes dobrovolnické smlouvy a pojištění až k dokonalému informačnímu systému o dobách, kdy jednotliví dobrovolníci vykonávají svou činnost, ale vytratí se lidský vztah a pocit z toho, že jsem jako dobrovolník nezadatelně důležitý.“³⁶ Dobrovolníci si pak mohou připadat jako lehce nahraditelní a nepotřební.

Domníváme se, že jednou z důležitých starostí koordinátora dobrovolníků by se tedy mělo stát usilování o to, jak neztratit s dobrovolníky lidský kontakt a udržet jejich chuť podílet se na něčem novém, zajímavém. Dále vytvářet pocit hodnoty dobrovolníka v organizaci a posilovat pozitivní vztahy mezi dobrovolníky navzájem. Vše výše zmíněné je pro mnohé dobrovolníky rozhodujícím činitelem pro jejich spokojenost a aktivitu při dobrovolné činnosti v organizaci.

³² TUTR, V. - NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.

³³ Tamtéž.

³⁴ srov. KRAMULOVÁ, D. Dobrovolnictví zlepšuje image firmám. *PsychologieDnes*. 2009, roč. 14, č. 3.

³⁵ TUTR, V. - NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.

³⁶ Tamtéž.

2 Oblastní charita Znojmo

V předchozí kapitole jsme naše úsilí směřovali spíše k vybudování obecnějšího základu o problematice dobrovolnictví v sociálních službách. Tímto se přeneseme ke konkrétnímu zařízení, Oblastní charitě Znojmo. Oblastní charita Znojmo se řadí mezi poskytovatele sociálních služeb na Znojemsku. Díky svým profesionálním službám, své široké působnosti zahrnující mnoho věkových kategorií a druhů znevýhodnění, hraje důležitou roli při realizování sociální solidarity.

Tato kapitola je neméně podstatná než první, jelikož bude přípravou pro seznámení se s dobrovolnickým centrem, které je součástí Oblastní charity Znojmo. Cílem je představit činnost charity ve Znojmě a zároveň uvedení dobrovolnického centra do širšího kontextu.

2.1 Úvod

Oblastní charita Znojmo³⁷ spadá jako dalších deset oblastních charit pod Diecézní charitu Brno. Diecézní charita Brno je zaregistrována u Ministerstva kultury České republiky v rejstříku evidovaných právnických osob podle zákona 3/2002 Sb. pod číslem 8/1-07–708/1996 ze dne 30. října 1996.³⁸

Posláním Oblastní charity Znojmo je „profesionální i dobrovolná pomoc všem potřebným lidem v oblasti sociální, zdravotní a humanitární. Na základě křesťanských a morálních hodnot usiluje o dobro a zachování lidské důstojnosti.“³⁹

2.2 Historie Oblastní charity Znojmo

Historie OCHZ⁴⁰ je snad nejvíce svázána s Evženem Adámkem, který dnes zastává roli ředitele organizace. Oblasti zájmu charitní činnosti ve Znojmě vyplývají zejména

³⁷ Dále také OCHZ.

³⁸ srov. *Výroční zpráva 2009*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2010.

³⁹ Tamtéž, s. 1.

⁴⁰ Historie Oblastní charity Znojmo není dosud nikde v ucelené podobě zaznamenána.

z vyřčené potřeby různých skupin obyvatel Znojma a sociálních organizací. Historii OCHZ předkládáme tak, že se věnujeme počátkům vzniku jednotlivých jejích zařízení.

Roku 1992 hledala charita v Hradci Králové ubytování pro uprchlíky z Chorvatska a nynější pan ředitel se nabídl, že on sám může vyhovět dvěma rodinám. Nabídka nebyla využita, protože by tím uprchlíci nedodrželi nařízení neubytovávat se v soukromých zařízeních. V návaznosti na první kontakt s charitou v Hradci Králové od ní přišla výzva na uspořádání humanitární sbírky pro uprchlíky. Evžen Adámek s Petrem Lukešem objížděli obce Znojemska a shromažďovali darované oblečení. Do Chorvatska následně putovaly dva kamiony oděvů a potravin. Zařizování této cesty se stalo počátkem spolupráce Evžena Adámka s charitou v Brně. V té době pouze Znojemsko z celého regionu Brněnsko nemělo pobočku charity. O její vedení neměl do té doby nikdo větší zájem. 15. února 1993 byl jmenován do funkce E. Adámek, jež byl vybrán ze tří možných kandidátů. Tento den je také považován za oficiální vznik Oblastní charity Znojmo.

První nezbytností pro začátek fungování organizace bylo shánění prostor pro zázemí OCHZ. Po dvouměsíčním hledání se vhodným prostorem stala místnost v dominikánském klášteře, kterou pronajímala zdejší firma. Díky obnosu, který získala Diecézní charita Brno od rakouské charity na budování svojí struktury, mohla být vyplácena mzda ředitele a mohlo se také začít pracovat na jednotlivých projektech.

Za první počín znojmské charity se považuje ozdravný pobyt v České republice pro běloruské děti ze zamořených míst černobylské havárie. Děti bydlely po dvou v rodinách po dobu až šesti měsíců. Tato doba se stanovila na lékařské doporučení k obnově narušené funkce štítné žlázy u dětí. Během tohoto pobytu dětí u nás se připravovala registrace **ošetřovatelské služby OCHZ**, jež byla otevřena 1. října 1993. K rozjetí projektu se využilo nabídky Ministerstva zdravotnictví. Ministerstvo zdravotnictví vyhlásilo experiment, v rámci něhož byly sestřám vypláceny mzdy zdravotními pojišťovnami. Po roce tento experiment skončil a s pojišťovnami se uzavřely smlouvy o hrazení ošetřovatelských služeb. V průběhu se vyjednávaly kódy pro jednotlivé ošetřovatelské úkony. V současné době je ošetřovatelská služba dobře hrazená, vydělává na charitní projekty, které se řadí ke ztrátovým. V roce 1994 byla zřízena pobočka ošetřovatelské služby OCHZ také v Moravském Krumlově.

V tomtéž roce navštívila ředitele jedna matka dítěte s postižením, za kterou chodili rodiče postižených dětí. Rodiče své děti nechtěli svěřovat do péče ústavů

a navrhovali vybudování stacionáře pro osoby s mentálním postižením, kombinovanými vadami a rysy autismu. Jako další nápad vznesli rodiče postižených dětí prodejnu kompenzačních pomůcek, následně azylový dům po muže. Tyto tři žádosti byly zaslány na Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, aniž by byl jediný schválen.

V následujícím období byla charita oslovena charitním zařízením v Praze z důvodu potřeby příhraničních skladovacích prostor. Příhodné nevyužívané prostory se našly v bývalé vesnické škole nedaleko Znojma. Když OCHZ přestala budovu využívat ke skladování, vytvořila zde zázemí pro zařízení **Denní stacionář sv. Damiána**. To se stalo až v roce 1995, po dvou zamítnutých žádostech o zřízení stacionáře. Ředitelem stacionáře se stal Petr Lukeš.

Následně město Znojmo oslovilo charitu o zřízení **Domova po matky v tísní**. Z bytu školníka v bývalé škole na Hradišti se vytvořily 3 pokoje. Šlo spíše o sondážní projekt mapující nakolik je takové zařízení potřeba. Zjistilo se, že potřeba určitě je a navíc posléze vyšlo najevo, že prostory bývalé školy jsou nedostačující. Při snaze je rozšířit naráželi zaměstnanci charity na nesouhlas památkového odboru. Díky lobbistické podpoře Vladimíra Železného, tehdejšího senátora za Jihomoravský kraj, byla dotace OCHZ přidělena. Na stavbu budovy pro matky v tísní bylo kromě dotace použito charitních prostředků a peněz z nadačních fondů. Roku 1997 se začalo se stavbou domova poskytující podporu pro matky a jejich děti, které se ocitly v nepříznivé životní situaci. Dnes má domov k dispozici 13 pokojů. Zkušenost s prací s klienty domova dala podnět k vytvoření **Poradny pro oběti domácího násilí Tereza**.

Je třeba také připomenout, že z jednoho zaměstnance v roce 1993 personální struktura organizace OCHZ posílila. S narůstajícím počtem vzniklých projektů přibývalo i zaměstnanců – účetní, vrchní sestra a ostatní sestry v ošetrovatelské službě, pečovatelka z charitní pečovatelské služby. První fundraisserka byla přijata roku 1999.

Roku 1998 vznikly **Chráněné dílny** díky finanční pomoci od vlámské vlády v Belgii. Institut z Turdale v Belgii se nabídl, že zařídí praxi pro pracovníky dílen a přiveze vybavení. Projekt Chráněné dílny v sobě tehdy zahrnoval svíčkařskou, košíkářskou a šicí dílnu.

Následující rok se zrodilo **Sociální poradenství**, kde lidem sociálně slabým nabízela proškolená sociální pracovnice poradenskou službu.

Chráněná dílna svaté Kláry vznikla v roce 2000 kvůli lidem, kteří přišli z psychiatrického léčení, a chtěli se zapojit do normálního života. Služba jim umožní

dokázat si, že jsou schopni dodržovat pracovní návyky a co nejsamostatněji fungovat v normálním životě. Chráněné dílny byly roku 2006 převedeny pod společnost Sansimon, s.r.o. Navazujícím krokem pro samostatnější fungování klientů dílny sv. Kláry ve společnosti je zřízení chráněného bydlení, které se ve Znojmě zatím neseťkalo s velkou podporou.

Další nově vzniklá služba se jmenuje **Osobní asistence**, jejíž počátek se datuje k roku 2002. Jejími klienti jsou lidé, jejichž schopnosti realizovat každodenní úkony, jsou omezeny vzhledem k jejich zdravotnímu znevýhodnění.

Ve stejném roce se vybuďovalo zázemí pro projekt **Magdala – pomoc obětem obchodování s lidmi a nucené prostituce**. Tímto se OCHZ snaží zmírnit dopady na obětech těchto sociálně nežádoucích jevů, jež se vyskytují ve zvýšené míře v příhraničních oblastech.

Charitní služba **Rodinný sociální asistent** vzešla z výzvy Sociálního odboru městského úřadu ve Znojmě. Pracovníci tohoto odboru uplatňují zejména represi – odebírají děti sociálně znevýhodněným rodinám, které nedokážou uspokojit základní potřeby dítěte pro jeho zdravý a plnohodnotný rozvoj. Zároveň si však pracovníci odboru uvědomovali potřebu aktivní práce s rodinami sociálně znevýhodněnými a prevenci odebrání dětí z těchto rodin. Právě podpora rodičů při výchově svých dětí patří k hlavním náplním projektu. Na vznik projektu byly využity peníze z Nadace Terezy Maxové, v současné době je projekt financován z individuálních projektů krajského úřadu.

Ateliér Samuel – sociální rehabilitace vznikl z Chráněných dílen v roce 2006. Jedná se o dva podobné projekty, ale v ateliéru, na rozdíl od dílen, je snaha více soustředěna na nácvik co nejvíce nezávislého a samostatného života klientů. Původní myšlenka počítala s pracovní, ale i sociální rehabilitací. Dalším stupněm v osamostatňování těchto klientů se má stát plánované chráněné bydlení.

Mezi nejnovější projekty OCHZ patří **nízkoprahová zařízení ve Znojmě a v Moravském Krumlově**, jejichž vznik se datuje k roku 2009. Vznikly z popudu členů komunitního plánování na základě přidělení dotace z Evropské unie Jiho-moravskému kraji na prevenci sociálně-patologických jevů u dospívajících.⁴¹

⁴¹ Informace o historii OCHZ nám byly zprostředkovány rozhovorem s nynějším ředitelem OCHZ.

2.3 Komunitní plánování sociálních služeb

Oblastní charita Znojmo se řadí mezi poskytovatele sociálních služeb na Znojemsku. Díky tomu má možnost se zapojit do komunitního plánování sociálních služeb⁴², jehož snahou je zlepšit kvalitu poskytovaných sociálních služeb. Dalším cílem tohoto plánování je plánovat sociální služby tak, aby odpovídaly místním specifikům i potřebám jednotlivých občanů.

Obsahem komunitního plánování je:

- „popis a analýza existujících zdrojů a potřeb, včetně ekonomického vyhodnocení,
- strategie zajišťování a rozvoje sociálních služeb,
- povinnosti zúčastněných subjektů (způsob sledování a vyhodnocování plnění plánu a způsob, jakým lze provést změny v poskytování sociálních služeb)“⁴³

V rámci tvorby komunitního plánu sociálních služeb v regionu Znojmo bylo stanoveno pět prioritních oblastí⁴⁴, které řeší příslušné pracovní skupiny.

Projekty Oblastní charity Znojmo se dotýkají všech oblastí komunitního plánování. Zájem OCHZ se soustřeďuje také na mladé lidi, kteří tvoří většinu v dobrovolnickém centru OCHZ. Dovolíme si více rozvést pouze oblast péči o děti, mládež a rodinu. Do této oblasti spadají potencionální dobrovolníci - lidé, jimž dobrovolnické centrum může pomoci v smyslupném využití volného času.

Cílovou skupinu oblasti péče o děti a mládež tvoří děti a mládež od narození do zletilosti a také část dospělé populace – osoby do 26 let. U vybrané oblasti lze uvažovat se dvěma dílčími skupinami. Jednou z nich jsou děti a mládež ohrožené především vnějšími vlivy. Jde o osoby vyrůstající v tzv. zdravé rodině. Na ty mohou působit negativně pouze dvě úrovně prostředí, a sice vztah společnosti k drogám, postoje a normy a vrstevnické prostředí (kamarádi, parta, škola). Další jsou děti a mládež, u nichž je možné sledovat přechodné i dlouhodobé komplikace narušující jejich bezproblémový psychický nebo sociální vývoj. Jedná se např. o děti týrané

⁴² Komunitní plánování sociálních služeb je pojem užívaný v České republice pro plánování rozvoje sociálních služeb, které je zakotveno v zákoně o sociálních službách v §3, písmeno h) plán rozvoje sociálních služeb jako výsledek procesu aktivního zjišťování potřeb osob ve stanoveném území a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů.

⁴³ Česká republika. *Zákon o sociálních službách*. 2006, č. 108. Dostupný také z WWW: <<http://www.portal.gov.cz.>>.

⁴⁴ Oblast péče o seniory, oblast péče o osoby se zdravotním postižením, oblast péče o osoby s mentálním postižením, oblast péče o děti, mládež a rodinu, oblast péče o osoby ohrožené sociální exkluzí a osoby exkludované.

a zneužívané a děti s psychickými a behaviorálními poruchami. V tomto případě má nezanedbatelný vliv rodinné prostředí. Obzvlášť u osob patřící ke druhé skupině je třeba dbát na preventivní opatření před rizikovými faktory, jako jsou drogy, alkohol, kriminalita, sexuální promiskuita mladých lidí apod. Vhodným prostorem pro prevenci je vytváření a podpora sociálně přijatelných aktivit jako alternativní nabídky využití volného času a osobního rozvoje s cílem omezit vliv provokujících faktorů jako jsou zvědavost a nuda, zlepšení výkonnosti, zlepšení nálady, řešení problémů i snaha upozornit na sebe a obstát v partě. „Za významné činitele působící proti ohrožení mládeže sociální patologií lze tedy především považovat: fungování rodiny, vhodně zvolené volnočasové aktivity, vzdělání a příprava na povolání, okamžitá účinná pomoc v krizových situacích.“⁴⁵

Na základě poznatků získaných od členů pracovních skupin a dalších zainteresovaných osob orgány komunitního plánování konstatovaly, že „rozsah a kvalita nabízených volnočasových aktivit je především ve větších obcích regionu a zejména ve městě Znojme na dobré úrovni. Vzhledem k národním i mezinárodním statistikám lze předpokládat, že ani region Znojmo neznamena v případě psychických, sociálních a dalších problémů mladé generace výjimku“⁴⁶ a že této oblasti věnuje dostatečnou pozornost.

Odborníci zapojení do komunitního plánování si uvědomují, že nelze opomíjet význam výchovy mimo vyučování, která je realizována prostřednictvím sportovních aktivit, zájmových kroužků, jazykových kurzů a v neposlední řadě také podílení se na dobrovolnické činnosti.

2.4 Projekty Oblastní charity Znojmo

Oblastní charita Znojmo provozuje v současné době okolo dvaceti samostatných projektů. V následujícím výčtu uvedeme jen některé z nich. Vybrali jsme projekty, do kterých se dobrovolníci nejvíce zapojují a které podle nás také dokládají pestrost charitních projektů. Ostatní se nachází v příloze č. 1. Projekty jsou popsány způsobem, jež OCHZ prezentuje ve svých výročních zprávách.

⁴⁵ *Komunitní plán sociálních služeb pro region Znojmo na období let 2007–2010.*

⁴⁶ *srov. Komunitní plán sociálních služeb pro region Znojmo na období let 2007–2010.*

Denní stacionář sv. Damiána

Denní stacionář sv. Damiána ve Znojmě poskytuje sociální služby osobám s mentálním postižením, kombinovanými vadami a rysy autismu a vede je k samostatnosti a sociálnímu začlenění. Jde především o rozvoj samostatnosti uživatelů v oblasti hygieny, péče o zevnějšek, komunikace, pohyblivosti a zvládnání sociálních situací, rozvoj pracovních návyků a dovedností uživatelů. Služba jim nabízí smysluplné trávení volného času v kruhu vrstevníků s podobným typem postižení. Ve spolupráci se Speciální školou Znojmo mají uživatelé ve stacionáři možnost dokončit si základní vzdělání.

Sociální rehabilitace – Ateliér Samuel

Služba, registrovaná jako sociální rehabilitace, umožňuje osobám s mentálním postižením, lehčím postižením a kombinovanými vadami seberealizaci zapojením se do vhodného pracovního procesu a podporuje je v rámci jejich možností v začleňování se do společnosti. Nabízí soubor činností směřujících k dosažení samostatnosti, nezávislosti a soběstačnosti, rozvoj jejich schopností a dovedností pro samostatný život, nalezení vhodného uplatnění pro osoby se zdravotním postižením.

Dílna sv. Kláry

Tato dílna poskytuje dlouhodobou podporu lidem s duševním onemocněním, kteří se chtějí uplatnit na trhu práce. Cílem je zlepšení kvality života dlouhodobě nemocných, umožnit jim návrat a co možná největší zapojení do společnosti a jejich přípravu pro možnost uplatnění se na trhu práce.

Domov pro matky v tísní Znojmo

Domov pro matky v tísní Znojmo pomáhá matkám s dětmi, popř. těhotným ženám, v tíživé životní situaci a podpora matek k prožití plnohodnotného života. Cílem je snaha o nalezení společného řešení problému, poskytnutí ubytování a pomoc matkám s dětmi, popř. těhotným ženám, psychické zklidnění klient a umožnění výchovy dětí v klidném prostředí bez ztráty přirozené autority matky.

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub Coolna Znojmo

Posláním nízkoprahového zařízení pro děti a mládež Klub Coolna je předcházení a snižování rizik sociálně nežádoucích jevů a minimalizace sociálních konfliktů spojených se životem v subkultuře či neorganizované skupině. Všeobecným cílem Klubu Coolna je zlepšit kvalitu života cílové skupiny předcházením nebo snížením sociálních rizik a vytvářením podmínek smysluplného trávení volného času a tím

předcházet vzniku sociálně patologických jevů. Nízkoprahový klub se stejným posláním byl zřízen i v Moravském Krumlově.

Krizový dobrovolný tým

Projekt krizový dobrovolný tým poskytuje pomoc obětem nenadálých událostí, krizových situací, hromadných neštěstí, živelných katastrof a podobných neštěstí. Od okamžité krizové intervence ze strany psychologů a sociálních pracovníků, rychlé zajištění nejnnutnějších materiálních potřeb či pomoci se stabilizací v posttraumatickém období až po dlouhodobé doprovázení obětí neštěstí. Krizový dobrovolný tým pomáhá těmto lidem s návratem do běžného života, pomáhá jim zorientovat se v situaci, následně společně vytyčit kroky, které povedou k řešení problému a spolupracovat na jejich realizaci.

Tříkrálová sbírka

Tříkrálovou sbírku pořádá Charita Česká republika. Obecným účelem Tříkrálové sbírky je pomoc rodinám a lidem v nouzi u nás i v zahraničí a podpora charitního díla. Prostředky tříkrálové sbírky pomáhají konkrétním zařízením jednotlivých oblastních charit, které poskytují sociální služby lidem v nouzi, ale zároveň jsou otevřené pro konkrétní projekty farních charit, které vypracují záměr odpovídající poslání sbírky.⁴⁷

Kromě těchto projektů se dobrovolníci OCHZ zapojují do dalších činností – např. Akce cihla, Kurzy znakové řeči.

Pro samotné dobrovolníky byl zřízen projekt Dobrovolnické centrum, které zastřešuje jejich činnost, zajišťuje organizaci při plánování aktivit dobrovolníků, dále poskytuje metodické vedení. Dobrovolníci pomáhají v jednotlivých zařízeních OCHZ a realizují se při vlastních akcích.

⁴⁷ srov. *Výroční zpráva 2009*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2010.

3 Dobrovolnické centrum Oblastní charity Znojmo

Svůj zájem v této kapitole zúžíme na jeden z projektů Oblastní charity Znojmo. Cílem je čtenáře seznámit s posláním, cíli a náplní aktivit dobrovolnického centra, jeho historií a financováním. Dobrovolnické centrum vzniklo v rámci síťového projektu z iniciativy Diecézní charity Brno, proto je žádoucí, abychom ho uvedli i v této souvislosti.

3.1 Úvod

Mezi poslání Oblastní charity Znojmo se řadí mimo již zmiňované profesionální pomoci i ta dobrovolná.⁴⁸ OCHZ využívá v rámci dobrovolnického centra nezištnou pomoc dobrovolníků převážně z řad studentů, osob starších 18 let a seniorů. Dobrovolnické centrum podporuje a rozvíjí skrze pomoc dobrovolníků charitní služby. Dobrovolníci jsou začleňováni do jednotlivých zařízení OCHZ a do akcí pořádané OCHZ. Jejich nezištná pomoc a spolupráce je vzájemným obohacením a předáním zkušeností. Služba dobrovolníků se výrazně podílí na jejich formaci a utváření altruismu. V rámci jednorázových akcí se starají o organizaci, realizaci a reprezentaci OCHZ.

Dobrovolnické centrum Oblastní charity Znojmo spadá do sítě charitních dobrovolnických center – jedná se o síť jedenácti dobrovolnických center - při Oblastní charitě Blansko, Brno, Břeclav, Hodonín, Jihlava, Rajhrad, Tišnov, Třebíč, Znojmo a Žďár nad Sázavou. Dobrovolnické centrum OCHZ je držitelem Akreditace Ministerstva vnitra České republiky dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů. Tento projekt je spolufinancován Evropskou unií a státním rozpočtem České republiky.⁴⁹

Uvádíme zde základní kontaktní údaje na Dobrovolnické centrum OCHZ:

Vedoucí: Bc. Ludvík Mihula

Adresa: Dolní Česká 313/ 1, 669 02 Znojmo

Telefon: 515 220 768, 732 529 392

E-mail: dobrovolnici.znojmo@caritas.cz

Webové stránky: www.znojmo.caritas.cz

⁴⁸ srov. *Výroční zpráva 2009*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2010.

⁴⁹ srov. *Pravidla pro dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno*. Diecézní charita Brno, 2007.

3.2 Historie dobrovolnického centra

Historie dobrovolnického centra byla předávána ústní formou mezi koordinátory Dobrovolnického centra Oblastní charity Znojmo. Dobrovolníci provázeli charitu od samého jejího zrodu, neřkuli ještě v době předchozí.⁵⁰ Pevná struktura se vytvořila o několik let později. Vznik Dobrovolnického centra se datuje na prosinec roku 2000. Dohody o dobrovolnické službě jsou vedené od roku 2001. Kromě dobrovolnic starající se o ošacení se mezi prvními dobrovolníky objevili i ti, kteří pomáhali tělesně postiženým lidem (s hygienou, doprovod při vycházkách). V závislosti na rozšiřování nabídky charitních služeb se dobrovolníci více zapojovali do různých projektů. Dnes mají dobrovolníci širokou možnost, jak se smysluplně uplatnit podle potřeb charity, ale i podle vlastního směřování.

Diecézní charita Brno podala roku 2003 projekt na vybudování sítě dobrovolnických center na jižní Moravě. Prvním krokem bylo vytvoření dobrovolnického centra při Diecézní charitě Brno, které bude metodicky vést, školit a koordinovat centra na nižších úrovních. Projekt si bere za cíl zviditelňování, propagaci a informování veřejnosti o dobrovolnických aktivitách. S tím souvisí realizace informační kampaně za účelem zvyšování povědomí o dobrovolnictví přímo v ulicích, ale také prostřednictvím médií a tisku. Koordinátoři byli v tomto projektu zaměstnáni na poloviční úvazek. První koordinátorkou dobrovolníků Tereza Petříčková působila zároveň jako fundraisserka OCHZ. Po ní se vystřídali ještě dvě pracovnice OCHZ a nyní má pozici koordinátora na starosti Ludvík Mihula.

Dobrovolnické aktivity probíhají ve čtyřech oblastech.

První možností je zapojení se dobrovolníků do realizace nabízených služeb stávajících projektů. Dobrovolníci se konkrétně věnují klientům, asistují placeným profesionálům nebo pomáhají při zabezpečování organizačních, technických a materiálních potřeb projektu/zařízení.

Dále ve farních charitách, které jsou již dnes přirozeným střediskem dobrovolné činnosti. Jde především o zkvalitnění jimi nabízené činnosti, přilákání nových dobrovolníků, případně rozšíření o další aktivity nebo založení nových farních charit.

⁵⁰ Před vznikem profesionální charity se v budově dominikánského kláštera ve Znojmě nacházel šatník, o který se staraly dobrovolnice, jež přebíraly nashromážděné ošacení a dál ho distribuovaly mezi žadatele. Šatník je v dnešní době součástí projektů charity.

Sbírky pořádané za charitativními účely jsou čím dál více odkázány na pomoc dobrovolníků. Dobrovolníci před každou sbírkou absolvují organizační a komunikační školení a v průběhu vlastní sbírky získají zkušenosti s tímto typem mediálních kampaní. V OCHZ je největší potřeba dobrovolníků při Tříkrálové sbírce.

Čtvrtá oblast zahrnuje pilotní projekty, které vychází z individuálního přístupu dobrovolníka ke klientovi. Je upřednostňován přátelský vztah a volnočasové aktivity zaměřené na práci s dětmi, mládeží, seniory, zdravotně postiženými atd. Dobrovolník s klientem pracuje samostatně v době volného času klienta. Pilotní projekty buď doplňují dosavadní služby stávajících projektů oblastní charity, nebo realizují zcela nové služby, které oblastní charita nenabízí.⁵¹

3.3 Poslání, cíle a náplň aktivit dobrovolnického centra

Základním posláním Dobrovolnického centra je přinést konkrétní pomoc potřebným lidem, kteří jsou odkázáni na pomoc druhým. Cíl se stanovil na rozvoj a podporu charitní služby klientům OCHZ a zajištění humanitární pomoci. Úkolem dobrovolnického centra je pravidelně vykonávat nábory dobrovolníků, odborně vést, motivovat, profesionalizovat a propagovat práci dobrovolníků.

Dobrovolnické centrum slouží jako místo kontaktu s dobrovolníky, kterým jsou zde nabídnuty pracovní možnosti, kde je veden vstupní pohovor a poskytován základní poradenský servis. Získané informace o dobrovolnících jsou zaznamenávány do databáze zájemců o dobrovolnictví sdílené všemi dobrovolnickými centry v brněnské diecézi. Koordinační pracovník Dobrovolnického centra metodicky a odborně vede práci kontaktních osob pro dobrovolníky ve čtyřech sférách, kde také probíhají dobrovolnické aktivity.

Karel Kosina rozlišuje typy dobrovolných aktivit z hlediska časového vymezení:

„Jednorázové akce – jedná se především o benefiční akce, kampaně, sbírky apod. Zapojení dobrovolníků do jednorázových aktivit nemusí znamenat, že jde o jednorázovou pomoc – akce tohoto typu ve většině případů probíhají několikrát do

⁵¹ srov. KOSINOVÁ, D. *Návrh koncepce a metodiky práce s dobrovolníky pro koordinující pracovníky dobrovolnických center Diecézní charity Brno.*

roka. Dobrovolník může pomáhat vícenásobně, ale vždy v krátkém časovém rozmezí.⁵² Nejznámější z jednorázových akcí je beze sporu i mediálně známá Tříkrálová sbírka, které se účastní stovky krátkodobých dobrovolníků. Jejich počet na této akci stále stoupá.

Za velmi úspěšnou jednorázovou akci z hlediska získání „dlouhodobých“ dobrovolníků považuje tehdejší koordinátorka dobrovolníků Blanka Mahdalová⁵³ benefiční akci módní přehlídka „NARUBY“. Její výtěžek byl věnován na Domov pro matky v tísni Znojmo. Módní přehlídku připravili sami dobrovolníci. Dlouhodobí dobrovolníci přizvali na tuto akci své přátele „nedobrovolníky“, kteří se díky této akci mimo jiné seznámili i s činností Oblastní charity Znojmo, s jejími projekty a projevíli zájem v některých dlouhodobě pracovat.

„Dlouhodobý dobrovolnický program probíhá v delším časovém rozpětí (déle než tři měsíce). Dobrovolník vykonává činnost pravidelně, například dvě hodiny týdně po celý rok. Jedná se o častou formu dobrovolného závazku, který je pro dobrovolníka splnitelný a pro organizaci užitečný svojí pravidelností. Dlouhodobé dobrovolnické aktivity mohou dát také podnět ke vzniku nosných dobrovolnických programů neboli pilotních projektů. Ty významně doplňují již stávající služby organizace nebo umožňují poskytovat služby úplně nové.“⁵⁴

Takto vznikl pilotní projekt osobní asistence při OCHZ. Dobrovolníci, kteří byli zapojeni do charitní a pečovatelské služby, zjistili, že ve Znojmě a okolních obcích bydlí mnoho lidí, kteří sice nepotřebují odbornou zdravotnickou pomoc, ale jejich postižení je omezuje v mnoha oblastech života. Těmto lidem chybělo popovídání si, doprovázení při nákupu, při procházkách do parku, společnost člověka delší než patnáct minut. Tento typ pomoci do té doby žádná služba charitní organizace ve Znojmě nezajišťovala. Tak dobrovolníci iniciovali vznik nového projektu. Nejprve tuto činnost vykonávali dobrovolníci, pak zaměstnanci charity rekrutující se většinou z řad dobrovolníků.

Ve Výroční zprávě OCHZ⁵⁵ se píše o těchto aktivitách dobrovolníků:

- činnost dobrovolníků v jednotlivých projektech Oblastní charity Znojmo (pomoc tělesně a mentálně postiženým lidem, starým a nemocným lidem, poskytování

⁵² KOSINA, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*, s. 14.

⁵³ MAHDALOVÁ, B. *Motivační program pro dobrovolníky Dobrovolnického centra Oblastní charity Znojmo*, s. 32.

⁵⁴ KOSINA, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*, s. 15.

⁵⁵ srov. *Výroční zpráva 2009*. Oblastní charita Znojmo: Znojmo, 2010.

osobní asistence, lidem bez domova, matkám s dětmi v tísní, sociálně slabým aj.),

- pomoc při jednorázových dobročinných akcích a propagaci,
- pomoc při organizování volnočasových aktivit pro klienty, zábavných a benefičních akcí,
- pomoc při charitních sbírkách (Tříkrálová sbírka aj.),
- dobrovolnická služba v rámci krizových dobrovolnických týmů, farních charit.

Pro představení konkrétních aktivit dobrovolníků OCHZ uvádíme činnost dobrovolnického centra z roku 2006. Další ukázky činnosti (z let 2009 a 2008) jsou k dispozici v příloze č. 2.

„Leden: „Tříkrálová sbírka“ – účast přes 800 dobrovolníků, vykoledovalo se celkem 965 439 Kč.

Únor: poděkování dobrovolníkům za práci a pomoc v projektech OCHZ

Duben: „Pálení čarodějnic“ - akce pro děti z Domova pro matky v tísní Znojmo

Květen: módní přehlídka NARUBY s podtitulem Letem světem

Červen: pomoc při organizaci „Šachového turnaje“

Červenec, srpen: pomoc při organizaci výstavy „Biblické příběhy očima, rukama a srdcem dětí“

Září: „Den charity“ - organizace této propagační akce OCHZ a jejich projektů po širokou veřejnost

Říjen: „Dýňová stezka“ - zapojení do zábavné akce pořádané Domovem pro matky v tísní, která byla určena dětem a jejich rodičům

„72 hodin bez kompromisu“ - výměnný pobyt dobrovolníků (Rakousko)

Listopad: příprava a průběh 3. charitního plesu, zajištění programu, ukázky tanců

Prosinec: výroba přáníček pro obyvatele Domova důchodců v Božicích

„Vánoce všem“: rozdávání polévky a potravinových balíčků chudým, osobám bez přístřeší a sociálně potřebným

Adventní koncert skupiny Květinka – pomoc při organizaci“⁵⁶

⁵⁶ *Výroční zpráva 2006, Oblastní charita Znojmo: Znojmo, 2007, s. 14.*

3.4 Legislativní ukotvení dobrovolnické služby v Diecézní charitě Brno

Legislativnímu rámci jsme se věnovali již v jedné z předchozích kapitol. Zde však provedeme ukotvení v rámci Diecézní charity Brno. Při nahlížení na dobrovolnickou službu z legislativního rámce, vycházíme ze zákona o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.⁵⁷ Tento zákon upravuje podmínky vybrané části dobrovolnické služby v České republice, zejména týkající se problematiky akreditace, vysílajících a přijímajících organizací, dotací na hrazení nákladů spojených s realizací akreditovaných dobrovolnických programů apod.

Akreditace týkající se dobrovolnické služby byla udělena Diecézní charitě Brno v roce 2003. Po pravidelných intervalech je obnovována. Opravňuje po dobu tří let realizovat služby poskytované dobrovolníky klientům sociálních a zdravotnických zařízení Diecézní charity Brno. Dobrovolníci se dále podílejí na sbírkových a charitativních akcích pro znevýhodněné skupiny obyvatel, které jsou uživateli služeb Diecézní charity Brno.⁵⁸

Legislativní úprava charakterizuje osobu dobrovolníka takto: „Dobrovolník je osoba vykonávající dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno (resp. v oblastní charitě) bez nároku na finanční odměnu na základě dohody o dobrovolnické službě. V rámci akreditace Ministerstva vnitra České republiky jde o osobu starší 15 let, mimo režim akreditace také mladší 15 let se souhlasem rodičů nebo zákonných zástupců.“⁵⁹

Z metodického pokynu Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky⁶⁰ vyplývá, že dobrovolnická služba nemusí splňovat odbornou způsobilost, protože pouze doplňuje činnost pracovníků v přímé péči. Ovšem dobrovolníci sloužící ve službě oblastní charity musí být vedeni profesionálem, který odbornou způsobilost splňuje. Dobrovolníci jsou také zahrnuti v standardech kvality sociálních služeb jako nástroj kvality. Musí být však vymezeny činnosti dobrovolníků-stanoven podíl profesionálních činností, které dobrovolníci mohou nebo nemohou vykonávat.⁶¹

⁵⁷ Česká republika. *Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů*. 2002, č. 198. Dostupný také z WWW: <<http://www.portal.gov.cz>>.

⁵⁸ srov. *Pravidla pro dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno*, 2007.

⁵⁹ *Pravidla pro dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno*, s. 1.

⁶⁰ Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách a dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů.

⁶¹ srov. *Pravidla pro dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno*, 2007.

3.5 Financování a udržitelnost dobrovolnické služby

Financování Dobrovolnického centra Oblastní charity Znojmo bylo do roku 2007 charakteristické propojeností s financováním projektu Sítě Dobrovolnických center Diecézní charity Brno. Tehdy bylo žádoucí, aby projekt Sítě Dobrovolnických center DCHB žádal o finanční podporu jako celek (např. u Ministerstva vnitra České republiky, Společného regionálního operačního programu).⁶² Jednotlivá Dobrovolnická centra Oblastních charit byla však povinna vyvíjet snahu, aby se zapojila do grantových a dotačních výzev samostatně a hledala další individuální zdroje – „každé Dobrovolnické centrum Oblastní charity podá alespoň jednu samostatnou žádost o finanční podporu (min. 50 tis. Kč-včetně sponzorského daru) ročně.“⁶³ Platilo, že pokud dobrovolnické centrum v individuální žádosti neuspěje a nebude zabezpečeno ani financování projektu jako celku, Sítě Dobrovolnických center Diecézní charity Brno se zavazují k financování a udržitelnosti projektu z vlastních zdrojů.

V současné době je dobrovolnické centrum finančně závislé na výtěžku z Tříkrálové sbírky. Část výtěžku (65%) může Oblastní charita Znojmo zpětně čerpat. Obnos pak investuje ve prospěch provozních nákladů svých projektů, kterým tím značně podpoří.

Další položkou ve financování centra jsou také dotace Ministerstva vnitra České republiky. Akreditace opravňuje každoročně žádat o dotační podporu pro oba akreditované programy. Jedná se o částku, jež pokrývá pouze pojištění dobrovolníků.

Od roku 2007 se dobrovolnické centrum nachází v období udržitelnosti. Pojem udržitelnosti přiblížíme pomocí sfér, kterých se udržitelnost týká.

První sféra zahrnuje finanční udržitelnost. Po vyčerpání grantových prostředků se předpokládá finanční zajištění od jiných nadací, sponzorů, sbírek – např. Tříkrálová sbírka, místní a státní správy. Celkově se očekává docenění důležitosti dobrovolnických center ze strany měst a obcí. Dobrovolníci se podílejí velkou měrou na organizování různých charitních sbírek, z kterých budou také částečně dobrovolnické aktivity financovány.

Kromě finanční udržitelnosti se zde mluví o institucionální udržitelnosti. Česká katolická charita má dlouholetou tradici a Diecézní charita Brno nepředpokládá, že by

⁶² srov. *Pravidla pro dobrovolnickou službu – Diecézní charita Brno*, 2007.

⁶³ *Pravidla pro dobrovolnickou službu – Diecézní charita Brno*, 2007, s. 13.

v budoucnu zásadně změnila strukturální podobu, nebo pozbyla existence. Organizačně zůstane řídicím místem DCHB, která nadále povede v rámci kraje dobrovolnická centra. Všechny výstupy budou v lokálním vlastnictví, včetně „know-how“ koordinace charitních dobrovolnických center.

Jako poslední udržitelností je udržitelnost na politické úrovni. Projekt Síť charitních dobrovolnických center se vyznačuje poměrně velkou územní rozsáhlostí, proto se předpokládá intenzivní podpora ze strany místních a krajských správ.

Pro udržení aktivit je potřebný minimální úvazek koordinátora dobrovolníků 0,3 v každé oblastní charitě. Udržitelnost aktivit skončí 31. 5. 2011. V rámci udržitelnosti se musí realizovat předem dané aktivity⁶⁴, které musí být zdokumentovány a archivovány.

⁶⁴ Jedná se o minimum těchto aktivit: 2x nábor nových dobrovolníků, školení nových dobrovolníků – je možné skupinové, či individuální prvo-kontakt s následným školením a seznámením s etickým kodexem, 1x workshop – školení – téma záleží na volbě koordinátora, za 6–8 týdnů supervize – vedené supervizorem, jinak intervize vedené koordinátorem dobrovolníků, který bude na intervizi odborně proškolen, 1x informační propagační akci, sledování, kolik uživatelů bylo podpořeno nebo obslouženo dobrovolníky v programech a službách OCHZ a je nutné prezentovat loga Evropské unie, Společného regionálního operačního programu a Jihomoravského kraje.

4 SWOT analýza Dobrovolnického centra

V této části práci se budeme věnovat analýze Dobrovolnického centra OCHZ. Pro tento účel jsme si vybrali metodu SWOT analýzy, která patří mezi modely analýzy výchozího stavu organizace nebo organizační složky. Hodnocení výchozího stavu umožňuje stanovení odpovídajících plánovaných úkolů a výběr vhodných strategií pro další rozvoj organizace. Při zpracování SWOT analýzy jsme vycházeli ze strategického plánu OCHZ⁶⁵.

Vize projektu
1. Rozvoj základních hodnot – soulad s charitní identitou, návrat k definici poslání Charity (služba milosrdné lásky církve bližnímu v nouzi)
2. Rozvoj kvality služeb – stabilizace stávajícího rozsahu poskytovaných služeb a jejich rozvoj
3. Komunikace – výměna informací mezi zařízeními OCHZ a koordinátorem dobrovolníků, dobrovolníky
4. Kontrolní činnost (týkající se především oblasti ekonomiky a hospodaření a oblasti kvality služeb) – dodržování směrnic a předpisů
5. Personální politika a rozvoj lidských zdrojů – zajištění vzdělávacích kurzů, metodická podpora, vytváření podmínek k zavádění nových metod pro rozvoj dobrovolníků, podpora aktivních systémů vedení, zpracování motivačního systému dobrovolníků, nalezení reálných způsobů motivace dobrovolníků, zavedení supervize, stabilizace klíčových dobrovolníků
6. Organizační a řídicí normy a pravidla – stabilizace funkčnosti nastaveného systému, průběžné ověřování zavedených metodik, postupů, konceptů
7. Plánování činností – zajištění efektivity práce
8. Financování, zdroje – zajištění financování provozních nákladů nutných pro činnost Dobrovolnického centra
9. Partnerství k Evropské unii – podpora přeshraniční spolupráce

⁶⁵ srov. *Strategický plán 2007–2010 Oblastní charity Znojmo*.

Silné stránky	Slabé stránky
<p>Velký výběr možnosti zapojení se do činnosti OCHZ</p> <p>Princip dobrovolnosti</p> <p>Podpora vedení</p> <p>Poskytování zázemí dobrovolníkům</p> <p>Odborná péče o dobrovolníky</p> <p>Zajištění psychických, sociálních a duchovních potřeb dobrovolníků</p> <p>Možnost profesního a osobnostního růstu</p> <p>Rozvoj sociálních a organizačních dovedností</p> <p>Týmová práce, supervize</p> <p>Přátelské, podpůrné a vstřícné prostředí</p>	<p>Forma síťového projektu</p> <p>Nestabilní pozice koordinátora Diecézní charity Brno</p> <p>Nejistota finančního zázemí</p> <p>Nenáročné vstupní podmínky pro zájemce o dobrovolnictví</p> <p>Propagace</p> <p>Práce bez nároku na odměnu</p> <p>Stereotypy o charitě a dobrovolnickém centru – spojení s řádovými sestrami, s církví</p> <p>Nedostatek aktivních dobrovolníků</p> <p>Nízká tvůrčí aktivita dobrovolníků</p> <p>Výkyvy v pracovním zapojení dobrovolníků</p>

Příležitosti	Hrozby
<p>Zvyšování povědomí veřejnosti o zařízení</p> <p>Stálá potřeba dobrovolnické služby pro Oblastní charitu Znojmo</p> <p>Status dobrovolníka</p> <p>Praxe v sociálních službách</p> <p>Zájem tisku na Znojemsku</p> <p>Zájem ze strany vedení města Znojma</p> <p>Tříkrálová sbírka</p> <p>Spolupráce s jinými zařízeními</p> <p>Spolupráce s organizacemi v zahraničí</p>	<p>Nedostatek financí</p> <p>Konec udržitelnost projektů financovaných z Evropské unie</p> <p>Ztráta atraktivnosti a smyslu dobrovolnické služby</p> <p>Nekompetentnost a zaneprázdněnost koordinátora</p> <p>Konkurence</p> <p>Nedostatek dobrovolníků</p> <p>Nízká iniciativa dobrovolníků a jejich zapojení se</p>

4.1 Komentář

Dobrovolnické centrum patří mezi plnohodnotné projekty OCHZ, a tak přejímá i její poslání - služba milosrdné lásky církve bližnímu v nouzi. Podobně jako poslání i kontrolní činnost spadá do vizí celé organizace, tedy i dobrovolnické centrum se musí řídit jejími předpisy a směrnicemi. Dobrovolníci se podílejí nepřímě na udržitelnosti a rozvoji některých služeb a na jejich propagaci.

V rámci rozvoje lidských zdrojů je třeba dbát na formaci a motivaci dobrovolníků, věnovat jim odbornou péči, profesionální zázemí. Z řad dobrovolníků se mnohdy rekrutují noví profesionální pracovníci, a proto si Oblastní charita Znojmo zakládá na kvalitě práce s nimi a věnování jim patřičné péče formou vzdělávání, výcviků, motivačních aktivit a dalších činností. Dobrovolníci mají možnost účastnit se školení a vzdělávacích seminářů (např. kurz první pomoci, kurz znakové řeči) a půjčovat si odbornou literaturu. Je žádoucí, aby OCHZ umožňovala vykonávání studentských praxí ve službách, které zřizuje. A to nejen z důvodu předávání dlouholetých zkušeností a příkladů dobré praxe, ale i kvůli vzájemnému obohacení. K zapojení co možná největší části lidského potenciálu je třeba znát a v praxi používat metodické postupy práce s dobrovolníky – správně motivovat, podporovat jejich přirozený zájem, vést je k osobnostnímu rozvoji. Velkým lákadlem může být i další vzdělávání, ke kterému by mimo organizaci neměli dobrovolníci přístup nebo s vyššími vstupními nároky.

Efektivní plánování činnosti v dobrovolnickém centru je dáno především organizační schopností a komunikačním umem koordinátora, který tvoří pomyslný most mezi jednotlivými zařízeními charity a dobrovolníky. Stanovená vize ve financích spočívá v zajištění financování provozních nákladů nutných pro činnost dobrovolnického centra a v zajištění mzdy koordinátora.

Dobrovolnické centrum se nechce zaměřovat pouze na spolupráci uvnitř organizace, ale i na evropskou (či mezinárodní spolupráci), kam patří výměnné pobyty, výjezdy do zahraničí, stáže a praxe v zahraničí. To by mohlo být silnou motivací pro mladé lidi, kteří mají zájem se obohacovat o zkušenosti v sociálních službách v České republice, ale i v zahraničí. Z dosavadní spolupráce Dobrovolnického centra s organizacemi v zahraničí vzešly pozitivní vazby.

Dobrovolnické centrum OCHZ má stále ještě dostatek dobrovolníků, kteří jsou ochotni věnovat svůj volný čas nezištné pomoci druhým. V roce 2009 se na dobrovolné službě podílelo 32 dobrovolníků a odpracovali celkem 1868 hodin.⁶⁶ Obě položky každým rokem narůstají. Ve srovnání s ostatními dobrovolnickými centry Diecézní charity Brno má sice Dobrovolnické centrum ve Znojmě malou členskou základnu, ale situace se rozhodně neřadí ke kritickým. Dobrovolníci mají na výběr celkem širokou škálu zapojení se v projektech charity. Dobrovolnické centrum nabízí přátelské, podpůrné a vstřícné prostředí, těší se podpoře vedení charity, které si je vědomo nezbytnosti dobrovolné práce pro její plnohodnotné fungování. Bez dobrovolníků by musela hledat další personální a finanční zdroje pro činnost jednotlivých projektů. K silným stránkám patří princip dobrovolnosti, jež přináší lidem pocit užitečnosti, možnost vykonání dobrých skutků, popř. kompenzaci za hříšné skutky. Dobrovolníci vykonávají pomoc z vlastního přesvědčení, nejsou k ničemu nuceni a mohou od smlouvy o dobrovolné činnosti odstoupit. Dobrovolníci jsou vedeni k týmové práci a aktivnímu zapojení se. Obecně zde dobrovolník může nalézt podněty k osobnostnímu růstu, rozvoji sociálních a organizačních dovedností. Dobrovolníci se podílí na četných akcích charity, aniž by za to dostávali hmotnou odměnu. Určitou kompenzací jim může být uspokojení části svých psychických potřeb – př. potřeba sounáležitosti, seberealizace, smysluplnosti práce, sociálního kontaktu, otevřených a vřelých vztahů. Bylo by mylné se ale domnívat, že dobrovolníci Oblastní charity Znojmo jsou lidé s nenaplněným volným časem a chybějícími rodinnými vazbami apod. Naopak je vnímáme jako zralé humanisticky orientované lidi, kteří jsou velmi často aktivní v mnoha dalších činnostech.

Slabé stránky se týkají oblastí, které by organizace měla napravit nebo opouštět. U dobrovolnického centra se jedná především o propagaci, která se odehrává na bázi letáčků, plakátů, dále probíhá při osobním setkání a na internetu. Ale nabízí se celá řada dalších propagačních možností – rádio, televize, noviny, billboardy. Skutečnost, že dobrovolnické centrum plně nevyužívá všechny možnosti propagace, je podmíněna finanční situací. Dobrovolnické centrum si nemůže dovolit vynaložit prostředky např. na stálou reklamu v rádiu. Podle našeho názoru by se mělo více úsilí věnovat náborům na školách, kde se nachází potenciální dobrovolníci. Bezprostřední setkání zahrnující možnost zeptat se na cokoli a vyslechnutí zkušeností fyzické osoby

⁶⁶ srov. *Výroční zpráva Diecézní charity Brno 2009*.

stojící přede mnou má větší vliv než přečtení letáčku. Propagace přispívá k celkovému povědomí o charitě a dobrovolnické činnosti v katolické organizaci. Povědomí o činnosti charity se zdá být v některých případech minimální nebo je často úzce spojeno se stereotypy a předsudky. Máme tím na mysli např. spojení charity s řádovými sestrami, nutnost katolického vyznání a jiné.

I přestože má dobrovolnické centrum dostatek dobrovolníků, počet těch opravdu aktivních a stálých, tvořících jádro dobrovolnického centra, by se mohl zvýšit. Ne vždy se sejde na akci potřebný počet lidí. Může k tomu přispívat skutečnost, že dobrovolníci nejsou vázáni pracovní dobou a jinými povinnostmi oproti klasické pracovní smlouvě. Dobrovolníci jsou v případě potřeby vyzýváni koordinátorem. Ke správnému fungování a image dobrovolnického centra téměř neodmyslitelně patří i jejich vlastní iniciativa (např. k pořádání prezentačních akcí svého centra). Záleží na skupině dobrovolníků a jejich osobnostních rysech, s jakým zájmem vymýšlejí a realizují své vlastní akce a vnášejí do dobrovolné činnosti své inovativní přístupy. Koordinátor má sloužit teoreticky spíše jako podpůrné a odborné vedení, ale ve skutečnosti hraje nepostradatelnou podněcující roli v aktivitě dobrovolníků.

Během kalendářního roku dochází ke kolísání zapojení se dobrovolníků. Vše souvisí s věkovým rozvrstvením u dobrovolníků. 95% dobrovolníků tvoří studenti středních škol, kteří projevují zvýšenou aktivitu během září a poté na jaře, v březnu, dubnu. Prázdniny, konce čtvrtletí se vyznačují poklesem zájmu a ochoty věnovat čas dobrovolnické službě. Práce v dobrovolnickém centru musí ustoupit školním povinnostem nebo prázdninovým obdobím. Dalších 5 % dobrovolníků se řadí do skupiny dospělých zaměstnaných, kteří mají čas zpravidla o víkendech, výjimečně po pracovní době. Studenti vysoké školy tvoří 4% z celkového počtu lidí, kteří se zavázali dobrovolnou službou pro Oblastní charitu Znojmo. Jejich specifikum je to, že o víkendech se této službě zpravidla nevěnují, ale jsou schopni poskytnout pomoc během dopoledních hodin, kdy studenti středních škol nemohou opustit vyučování. Zbývající 1% tvoří senioři, kteří chtějí smysluplně využít volný důchodový čas a realizovat se a volný čas mají téměř stále.

Za jistou nevýhodu dobrovolnictví u OCHZ lze považovat absenci charitních služeb, které by byly pro dobrovolníky možná atraktivnější. Jako příklad mohu uvést dobrovolnickou službu v hospici, který ve Znojmě chybí a v blízké době se jeho zřízení nechystá. Být nablízku lidem nevyлéčitelně nemocným a snažit se o nastolení

důstojných podmínek v jejich posledních dnech, týdnech života patří v pomáhajících organizacích mezi nejtěžší úkoly. Na druhou stranu zde má dobrovolník bezprostřední náhled na výsledky svého působení a silný pocit užitečnosti. Zařízení Oblastní charity Znojmo, které se věkovou skupinou prolíná s klienty hospice, je projekt Charitní pečovatelské a ošetrovatelské služby. V těchto projektech se ale vyžadují po pracovnících profesionální dovednosti, k nimž nejsou dobrovolníci proškoleni. Některá zařízení charity mají nevýhodu v nesnadné dostupnosti - jsou rozeseta po celém městě Znojmě a část jich leží v okrajových částech. Tam se musí dobrovolníci dopravovat za svoje finance a ve svém volném čase, což pro některé znamená značné úskalí.

Jako na slabou stránku se nahlíží i na vstupní nároky k uzavření dohody o dobrovolnické službě. Zájemce o dobrovolnictví nemusí procházet žádnými testy, např. psychologickými, díky nimž by se zmapovala osobnost jedince, jeho schopnosti a motivace k výkonu služby. Tím by se snadněji předcházelo vyhoření a nekompetentnosti při práci s klientem. Zavedení takových podmínek se však v charitních dobrovolnických centrech neočekává.

Dobrovolnické centrum vzniklo společně s dalšími dobrovolnickými centry v Jihomoravském kraji. Tato forma síťového projektu činí nevýhody při rozdělování financí (ty se rozpočítávají mezi všechna centra v kraji). Jistou nevýhodu vidíme i v pozici diecézního koordinátora dobrovolníků, na které se během velmi krátké doby vystřídal nemálo pracovníků. Noví zaměstnanci potřebují vždy čas, aby se zorientovali na nové pracovní pozici, v nové organizaci, získali zkušenosti. Až poté jsou připraveni fungovat zcela samostatně a s větším nasazením. Časté střídání pracovníků ve funkci vedoucího koordinátora má za následek ztížení efektivní komunikace mezi oblastními koordinátory a jejich vedoucími a brzdí plynulý rozvoj dobrovolnických center.

K příležitostí radíme podporu vedení Oblastní charity Znojmo, zvyšování povědomí veřejnosti, stálou potřebu dobrovolnické služby, ochotu pomáhat lidem, péče o dobrovolníky, navázání spolupráce s jinými zařízeními v České republice i mimo ni. Dále vše, co přináší status dobrovolníka v nahlížení na charakter člověka při přijímacím řízení do zaměstnání nebo na vysokou školu. Koordinátor vystaví osvědčení o dobrovolnické činnosti a v závislosti na vykonané práci a osobnosti dobrovolníka napíše hodnocení. Status dobrovolníka s sebou nese podle našeho názoru i naplnění vyšších lidských potřeb. Činnost v dobrovolnickém centru může přimět člověka ke změně životních hodnot a postojů. Dobrovolná činnost často vede k pomoci při volbě

povolání. Nabízí možnost praxe v sociálních službách a získání povědomí o organizaci jako charitě, jako neziskové organizaci a jako organizaci poskytující sociální služby. Příležitost se objevuje ve spolupráci s městem Znojmem, díky které může v neposlední řadě dojít k větší propagaci oblastní charity a dobrovolnického centra v novinách. Akce charity patří k dlouhodobým zájmům místního tisku. Tím se povědomí o této organizaci, jejích posláních, aktivitách a také o sociálních problémech zvýší a prohloubí. Za vysoce ceněné pozitivum práce dobrovolníků se pokládá zapojení se do Tříkrálové sbírky, které má kladný význam pro charitní činnost v celorepublikové působnosti.

I ve vztahu k jiným zařízením je třeba stanovit priority, které centrum může využít. Máme na mysli například získání dalších zkušeností při vedení dobrovolníků, zvyšování jejich motivace a způsoby zapojení. Tyto poznatky lze získat spoluprací s jinými dobrovolnickými centry, díky vzdělávacím seminářům o využití potenciálů lidských zdrojů. Spolupráce se zahraničními organizacemi může přinést nové podněty, které lze přizpůsobit našim podmínkám.

Hrozby ze SWOT analýzy znamenají hrozby okolí, které se organizace může snažit neutralizovat nebo vyvolat protiútok. Za takovou hrozbu v první řadě považujeme nedostatek financí. Nejistota při získávání prostředků na provoz se týká všech neziskových struktur. Dobrovolnické centrum je především závislé na projektech financovaných z Evropské unie, jež mají časovou omezenost. Po skončení podpory od Evropské unie je organizace nucena hledat jiné alternativy financování. Do této situace se dostane Dobrovolnické centrum v květnu 2011, kdy končí projekt financovaný z prostředků Evropské unie prostřednictvím Jihomoravského kraje v rámci Společného regionálního operačního programu.

V naší spíše výkonově a materialisticky zaměřené společnosti, může dojít ke ztrátě atraktivnosti a smyslu dobrovolnické služby, která nepřináší žádné hmotné statky. Veškerá činnost dobrovolnického centra je založena na ochotě dobrovolníků pomáhat a na jejich vlastní iniciativě. Může se stát, že dobrovolnictví u Oblastní charity Znojmo ztratí prestiž. Tomu lze předcházet vhodnou motivací dobrovolníků. K dalším hrozbám patří syndrom vyhoření dobrovolníků. Ten vzniká na základě osobnostních dispozic dobrovolníka a práci koordinátora. Pokud se koordinátor nebude pravidelně věnovat dobrovolníkům, zajímat se o ně profesně i lidsky, poskytovat jim vhodné vedení, může přispět ke vzniku tohoto syndromu. Jeho nekompetentnost odvozujeme z jeho časové

zaneprázdněnosti anebo osobnostních nedostatků. Pracovní zaneprázdněnost vyplývá z faktu, že mnozí koordinátoři dobrovolnických center jsou vázáni i k jiným projektům, např. veřejným sbírkám, které jsou administrativně velmi náročné. Na věnování se dobrovolníkům pak nezbývá tolik času, kolik by si sami přáli a bylo by zapotřebí. Pokud by byl koordinátor k dobrovolnickému centru vázán celým úvazkem, šance vybudování stabilní a motivované členské základny se zvyšuje.

I přestože charita zaujímá na Znojemsku pozici největšího poskytovatele sociálních služeb, objevují se nabídky na dobrovolnou pomoc i z jiných organizací (např. Okresní nemocnice Znojmo, Dům pro seniory v Božicích a jiné). V nedávné době zřídila ve Znojmě svoje dobrovolnické centrum také humanitární organizace ADRA. Po odborném vyškolení nabízí práci v pečovatelském domě. Tím se dobrovolnické centrum dostává do konkurenčního prostředí v získávání nových dobrovolníků a udržení si základny stálých dobrovolníků.

5 Rozvoj Dobrovolnického centra

V kapitole s názvem Rozvoj Dobrovolnického centra se soustředíme na nástin inovativních návrhů a na rozvoj jeho aktivit v horizontu několika let, které by neměly spadat pouze do kategorie neuskutečnitelné, ale naopak mít velkou šanci k realizování.

Při analýze Dobrovolnického centra se ukázalo, že mezi jeho hrozby patří nedostatek dobrovolníků. Mladí lidé, kteří tvoří základnu dobrovolníků, mají ve svém volném čase mnoho možností, jak ho strávit. Také s ním různým způsobem nakládají. Dobrovolnické centrum se musí dělit o mladé lidi s jinými organizacemi.

Škola, a nejen škola, kromě čistě výchovně-vzdělávacích aktivit nabízí širokou paletu kroužků, volnočasových aktivit. Existuje velká pravděpodobnost, že každý si tam najde uplatnění svého zájmu, svých schopností. Otázka financí je v případě školy téměř nepodstatná. Zájmové kroužky totiž probíhají buď zcela bezplatně nebo s minimálními finančními nároky, ve srovnání např. s domy dětí a mládeže či uměleckými školami. Když takový mladý člověk navštěvuje třikrát týdně nějakou volnočasovou aktivitu, nezbývá mu moc času, energie a chuti investovat ji ještě do něčeho dalšího. Oblastní charita ve Znojmě a všechny pobočky České katolické charity obecně, pod sebou mají zařízení s různorodým zaměřením. Proto se domníváme, že poskytují velkou nabídku využití volného času a možnosti zdokonalení svých schopností a dovedností. Dobrovolník se navíc nevědomě učí aktivnímu občanství a převádí jej do praxe, podílí se na všeobecně prospěšné věci. Například aktivní účast při hře na bubínky jambe s klienty Denního stacionáře sv. Damiána rozvíjí hudební vlohы dobrovolníka, učí ho vnímat specifika chování lidí s mentálním postižením, umožňuje mu zažít pocit sounáležitosti a užitečnosti, získat nové zkušenosti, navázat nové vztahy. Charita se specifikuje na přímou péči v sociální oblasti, ale dobrovolník může být nápomocen např. při organizačních a administrativních záležitostech.

Myslíme si, že velká část mladých lidí má charitní činnost spojenou se stereotypy. Pod pojmem charita si představuje veřejné sbírky, náboženské rituály a jiné, které ve skutečnosti zakrývají ty důležitější – pomoc těm, kteří nejsou v zájmu široké veřejnosti, být užitečný, dělat něco pro druhé, přesvědčit se o smysluplnosti pomoci. Koordinátor dobrovolníků se snaží proti těmto stereotypům bojovat, pravidelně se začátkem školního roku navštěvuje znojemské střední školy a představuje

dobrovolnické centrum, zároveň provádí nábor nových dobrovolníků. Tuto akci podpořil zpracováním plakátu, jež je vystaven na charitních vývěskách, na nástěnkách ve škole, veřejných zařízeních a na webových stránkách charity. Nábor pokládáme za klíčový při získávání nových lidí pro dobrovolnictví. Doposud probíhal tak, že koordinátor před žáky středních škol prezentoval činnost charity, dobrovolnického centra. Naší vizí je, aby se náboru věnovalo více času, stal se efektivnější, co nejvhodnějším způsobem představil činnost dobrovolníka, a získal studentovy sympatie k dobrovolné službě.

Více rozvedeme naši snahu o propracovanější nábor, který by podle nás zvýšil zájem o dobrovolnictví v charitě. V některých položkách se bude shodovat s nábořem již zaběhnutým. Nábor by se konal se začátkem školního roku, zhruba ve druhém týdnu školy. Uskutečnil by se na všech středních školách a na víceletých gymnáziích ve Znojmě po svolení ředitele školy. Vedli by ho dva dobrovolníci, nejlépe heterogenní dvojice, jež by bezprostředně působili na potenciaální dobrovolníky. Věkově by se shodovali či minimálně odlišovali od těch, před které předstoupí. Podobně vrstevnické programy vykazují nemalou úspěšnost v podněcování mladých lidí k určité činnosti a tvoření pozitivních vzorů. V rámci náboru by došlo ke stručnému představení OCHZ, dobrovolnického centra a sdělení důvodů návštěvy. V dalším sledu proběhne menší exkurze do toho, jak se může dobrovolník zapojit. Dobrovolník seznámí posluchače s tím, co obnáší jeho status, co on sám v rámci charity dělá, v čem vidí výhody a zároveň nastíní i možná omezení práce v charitě, pokud si je jich vědom. S sebou si přednášející donese výroční zprávy charity, propagační materiály z jednotlivých projektů a promítne krátkou prezentaci na posílení motivace. Prezentace bude mít audiovizuální formu; měla by kladně zaujmout, působit na kognitivní i emocionální komponentu lidské psychiky. Závěr návštěvy je vyhrazen pro dotazy, vyjádření názoru na prezentované skutečnosti, dále jim dobrovolníci předají kontakt na koordinátora dobrovolníků s nabídkou osobního setkání a pozvání na první schůzku dobrovolníků. Nábor je založený na osobním setkání s mladými lidmi, spolusdílení vlastních zkušeností a názorů. Dobrovolníci mohou působit jako vzory, inspirace, jak využít svůj volný čas. Jsme toho názoru, že stereotypy a předsudky spojované s charitní činností lze účinně měnit vlastní zkušeností. Cílem náboru je nalákat nové dobrovolníky a současně provádět osvětovou činnost o působení charity ve Znojmě.

Se získáváním nových členů dobrovolného týmu také úzce souvisí práce na propagaci. Největší propagační aktivitou, kdy prezentuje charita svou činnost (tím pádem i dobrovolnické centrum) je „Den charity“. Tento den je v centru města vybudováno „charitní městečko“, kde mají zařízení OCHZ připravenou nějakou atrakci pro veřejnost. Atrakce je zde chápána jako činnost, do které se mohou kolemjdoucí lidé zapojit – vymodelovat si keramický hrnek na hrnčířském kruhu, plést košíky, vyrobit si záložku, připojit se ke skupině bubnujících klientů Denního stacionáře sv. Kláry a jeho zaměstnanců apod. Dobrovolníci při této akci asistují u jednotlivých projektů v místě konání. Nebo jsou vysláni do města a s pomocí propagačních materiálů některého zařízení charity zvou občany města na tuto akci. Propagace dobrovolnického centra dále probíhá díky výročním zprávám, letákům hledající nové dobrovolníky, v menší míře prostřednictvím místního tisku. Reklama v rádiu či v inzerci je pro charitu příliš nákladná a podle našeho názoru se v případě inzerce ani o vhodnou formu propagace nejedná. K dispozici je také místní tisk, který pravidelně informuje o aktuálním dění v charitních zařízeních. O samotném dobrovolnickém centru se na rozdíl od oblastní charity píše sporadicky. Naším cílem je zvýšit informovanost o činnosti dobrovolnického centra prostřednictvím regionálních novin. Pracovnice charity, jejíž náplní práce je propagace a styk s veřejností, může pravidelně informovat média o činnosti nejen celé charity, ale i dobrovolnického centra. Dobrovolníky lze podnítit v psaní článků o své dobrovolné činnosti i do studentských novin.

Činnost v dobrovolnickém centru není odměňována finanční částkou. Což by samozřejmě odporovalo podstatě dobrovolnictví. Zdá se, že pro mnohé mladé lidi vidina finanční odměny, znamená silnou motivaci. Na druhé straně existují lidé, kteří naopak dají přednost neplacené činnosti z vyššího principu. Obecně se má za to, že dobrovolník svou činnost vykonává nezištně, rád, neočekává odměnu. Práce v dobrovolnickém centru může přinést pocit uspokojení, smysluplnosti a podpořit altruismus i bez hmotného odměnění. Dobrovolník využívá při charitních akcích jiných výhod, za které by jinak musel platit, např. mu je poskytnuta strava a doprava zadarmo. Bývalá koordinátora dobrovolníků každý rok zorganizovala neformální setkání dobrovolníků se zaměstnanci charity spojené s rautem. Tím dobrovolníkům částečně vynahrazovala odměnu za práci v charitě a posilovala jejich motivaci k další aktivitě. Toto neformální setkání už sice neprobíhá, ale v posledních letech je nahradily nové odměny – dobrovolníci měli možnost jet do lanového parku v Brně, do paintballového

areálu nedaleko Brna. Akce podobného zaměření jsou zvoleny s ohledem na přání a zájmy dobrovolníků. Jejich náplň má směřovat k zábavě, aktivnímu odpočinku, poznání dobrovolníků mimo práci v charitě a zpevnování vazeb uvnitř skupiny.

Většinu dobrovolníků Oblastní charity Znojmo tvoří středoškolští studenti. Největší zájem o dobrovolnou činnost mají studenti gymnázií, dále střední zdravotnické a pedagogické školy. V roce 2006 se ve Znojmě otevřela i první vysoká škola – Soukromá vysoká škola ekonomická. Sice se nejedná o obor humanitně zaměřen, s akcentem na pomáhající profese, ale i přesto nesmíme tuto cílovou skupinu vynechat ze své snahy o posílení personální struktury dobrovolnického centra. Studium na vysoké škole umožňuje studentům si více organizovat svůj volný čas a tím docházet do zařízení v denní době, kdy by ostatní nemohou. Myslíme si, že dobrovolnictví jako takové přispívá k rozvoji občanské společnosti, kde se aktivně zapojujeme do okolního dění, participujeme na veřejném životě a budujeme občanskou solidaritu. K tomuto postoji by měl být veden a podněcován každý člověk.

Další skupinou participující na práci charity se mohou stát ve větší míře pracující lidé. Ti svůj čas a úsilí vkládají převážně do práce a rodiny, popř. do svých zájmů a od přímé dobrovolnické činnosti se často distancují. Pro dospělé může být nejdostupnější cestou pro podporu charity a dobrovolnictví, zaslání peněžité částky nebo hmotného daru organizaci. K tomu mohou být podpořeni výzvami o pomoc, účasti na některé z charitních akcí, dostatečnou informovaností a osvětou o práci organizace. Lidé, zaměstnaní u zahraničních firem, se mohou čím dál více setkávat s tím, že firma po nich vyžaduje dobrovolnou aktivitu. V moderním managementu se objevuje fenomén sociální zodpovědnosti podniků. Konkrétně se jedná o koncept zvaný „Společenská odpovědnost firem,⁶⁷“ které dobrovolnictví také zahrnuje. Některé firmy dobrovolnictví využívají ke stmelování kolektivů. Aktivity jiného druhu, než jsou aktivity pracovní a určené ke stmelování kolektivu, jsou úctyhodné, pokud jsou nepovinné. Kvůli tomuto novému trendu na pracovištích je třeba se více zajímat o firmy, které tuto občanskou solidaritu uplatňují. Lze jim nabídnout dobrovolnické programy v Oblastní charitě Znojmo. Bylo by zbytečné vynakládat prostředky na podchycení zaměstnaných lidí, kteří se dobrovolnictví věnují ve své práci. Cílem není dobrovolnou práci znechutit, ale podnítit v občanské aktivitě, sounáležitosti a většímu

⁶⁷ TRNOVÁ, J. *Společenská odpovědnost firem: Kompletní průvodce tématem & závěry z průzkumu v ČR*, s. 7-8.

zájmu o okolí. Dobrovolné aktivity by také měly být pro člověka zábavné, sloužící k rozvoji, tvořivosti a ke smysluplnému trávení volného času.

Za podnětný návrh pro rozvoj centra a jejích členů považujeme setkání dobrovolníků zaměřené na vytvoření dobře fungující skupiny dobrovolníků a na péči o jejich osobnost. Druhá oblast zahrnuje zájem o jejich osobní zkušenosti a prožitky z dobrovolnické práce. Vnímáme určitou nedostatečnost při celostní péči o osobnost dobrovolníka. Dobrovolníci mají možnost se společně setkávat na informačních schůzkách. Při nich se řeší většinou organizační stránky chodu dobrovolnického centra a plánovaných akcí. Na stmelování skupiny, výměnu zkušeností, sdílení svých pocitů, myšlenek z dobrovolnické činnosti není vyhrazen čas a vytvořena otevřená atmosféra. Chceme uskutečnit co nejvíce dostupnou skupinovou činnost vyhrazenou čistě pro dobrovolníky. Sdílení pocitů a zkušeností z dobrovolnické práce a vytváření pozitivních vazeb ve skupině dobrovolníků patří k důležitým aspektům spokojenosti a aktivity dobrovolníka. Proto navrhujeme zaměřit se i na tuto formu podpory a zvýšení motivace dobrovolníka minimálně během schůzek členů dobrovolnického centra.

Jednou z možných akcí, jak podporovat sdílení lidí věnujících se stejné činnosti, může být také uspořádání setkání dobrovolníků z Dobrovolnického centra ve Znojmě a jiného dobrovolnického centra. Mohlo by se jednat o akci, během níž by nejprve proběhlo seznámení s neznámými dobrovolníky, poznání se navzájem. Následoval by blok určený k práci se zkušenostmi, popř. konflikty z dobrovolnické činnosti pod odborným supervizním vedením. Dalším prvkem by se stala nějaká obecně prospěšná aktivita – sociálního, ekologického nebo jiného zaměření – podle zájmu účastníků a místní potřeby. V neposlední řadě by se dobrovolníci účastnili nějaké zábavné a odpočinkové aktivity. Velmi stručně jsme nastínili náplň jednorázové akce, která by se mohla stát počátkem hlubší spolupráce a výměny zkušeností. Dokážeme si představit i práci na společném projektu prospěšném pro obě dobrovolnická centra nebo pro zvýšení povědomí o dobrovolnictví v charitních organizacích.

V poslední části této kapitoly si znovu připomeneme hybatele, díky němuž se člověk stává dobrovolníkem – motivaci. Motivace dobrovolníků byla zmíněna již několikrát v předchozím textu. Uvědomuje si totiž, že ji nezpůsobuje jediná hybná síla, ale častěji několik různě silných sil. Naším záměrem zde není podrobně rozebírat jednotlivé teorie motivace, kterými se zabývá obecná, popř. sociální psychologie. Uvedeme zde pouze jednu z teorií vztahující se přímo k dobrovolnictví. Podle předsedy

občanského sdružení HESTIA⁶⁸ Jiřího Tošnera⁶⁹ rozlišujeme u dobrovolníků motivaci reciproční – vzájemně prospěšné dobrovolnictví, a altruistickou.⁷⁰ U druhé jmenované předpokládáme, že dobrovolník nečeká nic než vlastní dobrý pocit z toho, že pomáhá a je užitečný. Dále budeme ve svých úvahách upřednostňovat reciproční motivaci, kdy dobrovolník hledá ve své práci prvky užitečné i pro něho. Akcent klademe na seberealizaci dobrovolníka.

Dobrovolníci se z velké části podílejí na jednorázových aktivitách, kdy nejčastěji pomáhají s organizací, propagací akce. Při těchto typech aktivit je činnost předem rozvržená, připravená, dobrovolník se spíše přizpůsobuje plánu vedoucího. Pokud se s rozhodnutím zaměstnance charity ztotožňuje, nedochází k vnějším či vnitřním konfliktům. V opačném případě se s konfliktem snižuje i motivace a dobrovolník se může od aktivity distancovat. Myslíme si, že možnost spolupodílet se na přípravě aktivity, mít možnost vložit a uplatnit své nápady, vyjádřit svůj názor silně přispívá ke zvýšení motivace být dobrovolníkem. Jak se ukázalo v práci Blanky Mahdalové,⁷¹ bývalé koordinátorky dobrovolníků při Oblastní charitě Znojmo, silnou motivací je novost činnosti. V roce 2004 a 2006 připravili dobrovolníci – studenti znojemských středních škol, módní přehlídku. Jednalo se o benefiční akci, jejíž výtěžek byl věnován na Domov pro matky v tísní ve Znojmě. Pořádání módní přehlídky bylo v režii samotných dobrovolníků, měli možnost se seberealizovat, získat nové zkušenosti při vytváření programu, dostat zpětnou vazbu od diváků, účastníků módní přehlídky. Některým byla dokonce nabídnuta možnost předvádět na profesionální úrovni.

Novou činností dobrovolníků, jež by vycházela ze zájmového zaměření dobrovolníků, se může stát příprava a realizace programů pro děti z Domova pro matky v tísní při OCHZ, kojeneckého ústavu nebo pro klienty pečovatelského domu. Potencionálními zájemci, dobrovolníky charity, jsou studenti a studentky střední pedagogické školy. Tato činnost by jim sloužila k získání zkušeností a praxe při práci se skupinou dětí se speciálními potřebami (v případě Domova pro matky v tísní,

⁶⁸ Občanské sdružení podílející se na vytváření pozitivních a funkčních mezilidských vztahů v rámci rodiny i v širším kontextu občanské společnosti. Hestia podporuje a realizuje výzkumné, výcvikové a vzdělávací programy, poradenství a terapii, supervize a stáže pro dobrovolníky i profesionály. Vydává účelové publikace, navazuje kontakty s iniciativami a institucemi s obdobnými cíli v České republice a v zahraničí a přispívá k propagaci a publicitě uvedených aktivit.

⁶⁹ Jiří Tošner je dále lektor a supervizor programů zaměřených na management dobrovolnictví, rozvoj lidských zdrojů v neziskových organizacích a v sociálních a zdravotnických zařízeních.

⁷⁰ srov. KOUCKÁ, P. Dobrovolníci versus profesionálové. *PsychologieDnes*. 2007, roč. 12, č. 2.

⁷¹ MAHDALOVÁ, B. *Motivační program pro dobrovolníky Dobrovolnického centra Oblastní charity Znojmo*, s. 28.

kojeneckého ústavu). Program by probíhal ve spolupráci s konkrétním zařízením, ale příprava a průběh aktivit by byl z většiny pod vedením budoucích pedagogických pracovníků. Obsah aktivit by se odvíjel od zaměření samotných dobrovolníků a také od zájmů jejich „klientů“ - např. výtvarné, hudební, dramatické, pohybové a jiné dílny.

Největším počinem, ke kterému v dobrovolnickém centru směřujeme a který by podle nás posílil motivaci dobrovolníků, je projekt realizovaný pod programem *Mládež v akci*.

5.1 Program *Mládež v akci*

V rámci této části práce se budeme snažit čtenáři přiblížit program *Mládež v akci*. Na základě informací o něm a vzhledem k hlavnímu poslání naší práce odvineme samotný návrh projektu, na kterém budou dobrovolníci participovat.

Program *Mládež v akci* zřídila Evropská unie pro mladé lidi. Tento program Evropské unie se zaměřuje na volnočasové aktivity mladých lidí. Cílem programu je na evropské úrovni odpovědět na potřeby mladých lidí od dospívání až do dospělosti. Program propaguje mobilitu v rámci Evropské unie i za jejími hranicemi, neformální učení a interkulturní dialog a podporuje začlenění všech mladých lidí bez ohledu na jejich vzdělání, společenský či kulturní původ. Hlavní cílovou skupinou programu přirozeně tvoří mladí lidé a pracovníci s mládeží.⁷² Za uskutečňování programu *Mládež v akci* zodpovídá Evropská komise. „Realizace programu je hlavně decentralizovaná s cílem co nejúžeji spolupracovat s příjemci a přizpůsobit se rozmanitosti národních systémů a situací v oblasti mládeže.“⁷³ Každá země programu jmenovala národní agenturu.⁷⁴

Mezi všeobecné cíle stanovené v právním základu programu vybíráme: všeobecně podporovat aktivní občanství mladých lidí, zejména pak jejich evropské občanství, rozvinout solidaritu a propagovat toleranci mezi mladými lidmi, zejména pro posílení společenské soudržnosti v Evropské unii. K všeobecným cílům dále patří vzájemné porozumění mezi mladými lidmi v různých zemích, přispění k rozvoji kvality

⁷² Česká národní agentura *Mládež*. 2007 [cit. 2011-01-06]. *Program mládež v akci*. [online]. poslední revize neuvěděna. Dostupné z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz>>.

⁷³ Česká národní agentura *Mládež* [online]. 2007. poslední revize neuvěděna [cit. 2011-01-06]. *Program mládež v akci*. Dostupné z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz/mladez-pro-evropu/vymeny-mladeze>>.

⁷⁴ Tyto národní agentury propagují a realizují program na národní úrovni a fungují jako spojka mezi Evropskou komisí, organizacemi na národní, regionální a místní úrovni a samotnými mladými lidmi.

podpůrných systémů pro aktivity mládeže a možností organizací občanské společnosti v oblasti mládeže, podpora evropské spolupráce tamtéž.⁷⁵ Pro dosažení svých cílů navrhuje program Mládež v akci pět operativních akcí.⁷⁶ Naším záměrem se stalo zapojení se do jedné z akcí programu Mládež v akci, Výměny mládeže.

5.1.1 Akce Výměny mládeže

„Výměny mládeže umožňují jedné nebo více skupinám mladých lidí hostitelství skupinou z jiné země za účasti na společném programu aktivit. Tyto projekty jsou navrženy tak, aby jim umožnily objevit a uvědomit si různé sociální a kulturní reality, navzájem se od sebe učit a posílit pocit, že jsou evropskými občany. Výměna poskytuje příležitost diskutovat a konfrontovat různá témata, zatímco se učí o svých zemích a kulturách. Je založena na nadnárodním partnerství mezi dvěma nebo více organizacemi z různých zemí.“⁷⁷

Akce výměna mládeže považuje za způsobilé účastníky lidi ve věku mezi 13 a 25 lety. Účastníků ve věku mezi 25 a 30 lety může být až 20%. Projekt dále musí zapojit minimálně šestnáct účastníků, při třístranné výměně to znamená minimálně šest účastníků ve skupině, nepočítaje vedoucího skupiny. Celý projekt (plánování a přípravy, realizace aktivity a vyhodnocení) trvá max. 15 měsíců a samotná aktivita max. 21 dnů. Projekt výměny mládeže se skládá ze tří fází: plánování přípravy, realizace aktivity, vyhodnocení (včetně reflektování možného pokračování).⁷⁸ Dobrovolnické centrum OCHZ na sebe přejímá roli koordinátora. Podá žádost České národní agentuře Mládež na celý projekt „Myslíme na druhé“ jménem všech organizací. Jedná se o následující partnerské organizace: Bridge Research and Development v Londýně a Provincial salaried trade union officer v Roeselare (Belgie). S těmito organizacemi OCHZ navázala kontakt již v předchozích letech. Samotná aktivita se uskuteční v srpnu. Tento měsíc se nám zdá být nejvhodnější dobou v roce kvůli školním prázdninám a letnímu počasí. OCHZ projekt „Myslíme na druhé“ může využít do roku 2013, kdy program Mládež v akci končí.

Z pravidel pro financování⁷⁹ vybíráme: cestovní náklady jsou hrazeny ze 70%, náklady na přípravu, aktivitu se odvíjí od pevných částek u jednotlivých zemí. Přidělení

⁷⁵ Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*, s. 7.

⁷⁶ Příloha č. 3.

⁷⁷ Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*, s. 26.

⁷⁸ srov. Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*.

⁷⁹ srov. Tamtéž.

výše zmiňovaných nákladů je (kromě cestovních nákladů a nákladů na aktivitu) podmíněno jejich jasným uvedením a odůvodněním v žádosti. Mimořádné náklady a náklady na další šíření a zhodnocení výsledků patří také k dalším položkám rozpočtu projektu. Kromě cestovních nákladů jsou všechny náklady projektem plně hrazené. Rozpočet našeho návrhu výměny mládeže předkládáme v příloze č. 4.

Povinnou součástí projektu je vypracování denního programu. V příloze č. 5 uvádíme program aktivit při pětidenním pobytu na českém území. Stanoveným požadavkem je, aby se programy vztahovaly k hlavním tématům výměny mládeže. Témata, která provází naši výměnu, se týkají aktivního občanství, dobrovolnictví, občanské solidarity, sociální pomoci a dialogu mezi kulturami. Cílem výměny je podpora aktivního občanství mladých lidí, rozvíjení solidarity, propagace tolerance mezi mladými lidmi z různých zemí, porozumění národním kulturám, zapojení mladých lidí do charitní činnosti.

„Program Mládež v akci je klíčovým nástrojem pro neformální a informální učení v evropském rozměru. Nabízí lidem důležitou příležitost získat dovednosti a kompetence.“⁸⁰ Proto každý účastník akce Výměny mládeže má nárok získat certifikát pas mládeže, který popisuje a uznává neformální a informální vzdělávání získané během projektu. Tento dokument může být velkou výhodou pro další vzdělávací nebo profesní dráhu účastníka.

5.1.2 Předpokládané výhody zapojení se do programu

Dobrovolníci, jak už bylo zmíněno, se zapojují zejména do aktivit charity, při nichž projekty OCHZ potřebují pomoci s organizací akce, personálním zajištěním apod. Mnohdy je ale aktivita dobrovolníků omezena předem nastavenými postupy práce, způsoby řešení a dobrovolníci nemusí sami vyvíjet iniciativu navíc. Předpokládáme, že mladí lidé touží také po uplatnění svých nápadů, po nových zkušenostech. Mladí lidé mají své sny, plány, často se je snaží zrealizovat. Když jim poskytneme prostor pro seberealizaci, určité hranice, demokratické vedení a podporu, mohou nám nabídnout tvořivá řešení problémových situací a originální nápady. Mnozí mladí lidé přirozeně tíhnou k aktivitám, které je rozvíjí na osobnostní úrovni. Díky nim se stávají zralejšími,

⁸⁰ srov. Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*.

schopni přemýšlet v širších souvislostech a nalézat tvořivé alternativy řešení problémů, s kterými se v životě setkávají.

Mezi výhodami na úrovni celé organizace v zapojení se do této iniciativy vidíme posílení spolupráce s již známými organizacemi v zahraničí. Díky zahraničním účastníkům budeme informováni o aktivitách v sociální oblasti, stylu práce v jejich zemích. Získáme určitý náhled na řešení místních sociálních otázek, nové zkušenosti a nové kontakty. Široká veřejnost bude přizvána na jednu z akcí, která je zmíněna níže v tabulce denních aktivit.⁸¹ Dojde tak k prezentaci uplynulého projektu, dobrovolnického centra a současně celé organizace. Realizovaný projekt přispěje u veřejnosti k prohloubení povědomí o zájmu charitní organizace a k zamyšlení se nad smyslem dobrovolné práce.

Dobrovolníkům se naskytne šance procvičit si cizí jazyk – posílit svoji aktivní úroveň jazyka, rozšířit slovní zásobu, zmenšit ostychu při navazování dalších kontaktů s cizinci, možnost diskutovat na odborná i osobní témata. Návštěva mladých lidí z evropských zemí poskytne příležitost pro pochopení pestrosti názorů, náboženství. Kontakt s jinými národnostmi může v mladých lidech zmírnit strach z jinakosti. Účastník výměny bude veden ke spolupráci a hledání konstruktivních východisek. Rozvoj výše zmíněných sociálních dovedností povede k prohloubení sociální zralosti. Myslíme si, že člověk se posune dále jako osobnost – získá nové zkušenosti sám se sebou, ve styku s jinými lidmi. Dobrovolník participující na tomto programu se bude muset spolehnout více na sebe a aktivně se zapojovat, převzít zodpovědnost za svou práci při projektu, respektovat předem daná pravidla. Během přípravné fáze projektu se dobrovolníci podílí na vytváření programu, vymýšlení aktivit pro účastníky ze spolupracujících zemí. To přispívá k rozvoji tvořivosti a uplatnění svých znalostí a dovedností. Během výměny se stane reprezentantem svoji vlastní kultury, národní identity, bude konfrontován s všeobecně přijímanými stereotypy o své zemi.

⁸¹ Příloha č. 5.

Závěr

Obsahová stránka práce byla strukturována od obecnějších teoretických předpokladů k návrhům ke zcela konkrétním a realizovatelným činnostem. Vycházeli jsme z dobrovolné činnosti jakožto znaku občanské společnosti. Obecně se má za to, že dobrovolnická činnost se u nás objevuje až po roce 1989, ale naše poznatky to vyvrací, přesněji řečeno více specifikujeme, o jakou dobrovolnou činnost v té které době šlo. Uvedli jsme, že dobrovolnictví má souvislost s politickým režimem. Dnes je státní správa více nakloněna dobrovolnictví v sociální sféře, více ji podporuje. K tomu může přispět fakt, že organizace dávají najevo, jak jsou dobrovolníci při poskytování služeb důležití. U tématu dobrovolnictví v sociálních službách jsme zmínili jeho přínosy a nezapomněli jsme ani na úskalí s nimi spojené. V naší práci jsme akcentovali spíše dobrovolnou službu, ale připomněli jsme také již známou skutečnost, že dobrovolnictví má i jiné formy – např. dárcovství, veřejně prospěšné dobrovolnictví atd.

Oblastní charita Znojmo je největším poskytovatelem sociálních služeb na Znojemsku. Na základě křesťanských hodnot posiluje ve svých zaměstnancích, klientech a vůbec u všech lidí zodpovědnost, spravedlnost a aktivní přístup k problémům týkajících se nás všech. Použili jsme v souvislosti s posláním charity abstraktní neměřitelné pojmy, jež může někdo pokládat za zcela snové. Seznámením se s nabízenými charitními činnostmi jsme však byli konfrontováni s přenesením těchto „ideálů“ do realizovatelných činností, které charita nabízí široce rozvrstvené klientele již 17 let. Přínosem této práce vzhledem k organizaci může být skutečnost, že historie charity, kterou jsme v práci uvedli, nebyla doposud sepsána a publikována. Zvláště její úplné počátky byly i pro mnohé zaměstnance charity zastřené.

Přes výčet některých projektů charity jsme přenesli pozornost k činnosti dobrovolnického centra. Jeho cíl v rámci OCHZ jsme definovali jako rozvoj a podpora služeb charity. V současné době se dobrovolnické centrum nachází v situaci, kdy přestává být financováno z evropských fondů, je v období udržitelnosti. Jeho zánik však nepředpokládáme, jelikož jeho význam pro poskytování služeb charity je stále nenahraditelný. Po úvodním poznání dobrovolnického centra jsme provedli jeho analýzu. Umožnila nám zhodnotit výchozí stav organizační složky a navrhnout odpovídající inovaci pro činnost centra.

Závěr práce jsme věnovali několika námi předloženým návrhům pro rozvoj centra. Zaměřili jsme se přitom na posílení zapojení se mladých lidí do dobrovolnické služby, zvýšení jejich motivace.

Naší předkládanou iniciativou je uskutečnění akce Výměny mládeže s názvem „Myslíme na druhé“ v rámci programu Mládež v akci. Program všeobecně propaguje aktivní občanství mladých lidí a tím umožňuje mladým lidem se osobnostně rozvíjet, seberealizovat a měnit své okolí. Uskutečnění projektu předchází dostatečný zájem ze strany všech oslovených zemí a kladné vyhovění žádosti Národní agenturou.

Za nenahraditelný přínos do života mladých lidí podkládáme neformální učení. Během něho se aktivně mohou podílet na seberozvoji – rozvoji svých sociálních dovedností, posilování kladných a obecně prospěšných stránek jejich osobnosti. U takových lidí se předpokládá, že budou umět zaujmout vstřícný a tolerantní postoj k současným sociálním otázkám. Dále předpokládáme, že tito mladí lidé budou více participovat na veřejném životě a nebudou se stavět k problémům společnosti pasivně, ale naopak tvořivě. Motivace dobrovolníků zapojit se do služby druhým a vytrvat v ní by měla být v stálém zájmu koordinátora dobrovolníků. Navrhujeme, aby na akci Výměny mládeže navazovaly další aktivity, na jejichž přípravě a realizaci se budou dobrovolníci podílet a jež budou vycházet ze zájmů a potřeb samotných dobrovolníků.

Bibliografie

- Česká národní agentura Mládež [online]. 2007, poslední revize neuvedena. [cit. 2011-01-06]. Program mládež v akci. Dostupné z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz>>.
- Česká národní agentura Mládež [online]. 2007, poslední revize neuvedena. [cit. 2011-01-06]. Program mládež v akci. Dostupné z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz/mladez-pro-evropu/vymeny-mladeze>>.
- Česká republika. *Zákon o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů*. 2002, č. 198. Dostupný také z WWW: <<http://www.portal.gov.cz>>.
- Česká republika. *Zákon o sociálních službách*. 2006, č. 108. Dostupný také z WWW: <<http://www.portal.gov.cz>>.
- Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*. Praha: Generální ředitelství pro vzdělání a kulturu, 2010. 162 s. Dostupný také z URL: <http://www.mladezvakci.cz/fileadmin/user_upload/dokumenty/ke_stazeni/obecne/PRUVODCE_PROGRAMEM_MVA_2010_CS.pdf>.
- FRIČ, P. a kol. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice*. 1. vyd. Praha: Agens, 2001. 115 s. ISBN 80-902633-7-2.
- *Komunitní plán sociálních služeb pro region Znojmo na období let 2007–2010*.
- KOSINA, K. a kol. *Dobrovolnictví a metodika práce s dobrovolníky*. 1. vyd.. Praha: AGNES, 2003. ISBN 80-902633-X-7.
- KOSINOVÁ, D. *Návrh koncepce a metodiky práce s dobrovolníky pro koordinující pracovníky dobrovolnických center Diecézní charity Brno*. Diecézní charita Brno.
- KOUCKÁ, P. Dobrovolníci versus profesionálové. *PsychologieDnes*. 2007, roč. 12, č. 2, s. 34-37. ISSN 1212-9607.
- KRAMULOVÁ, D. Dobrovolnictví zlepšuje image firmám. *PsychologieDnes*. 2009, roč. 14, č. 3, s. 40-41. ISSN 1212-9607.
- MAHDALOVÁ, B. *Motivační program pro dobrovolníky Dobrovolnického centra Oblastní charity Znojmo*, 2010. 50 s. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci.

- Národní dobrovolnické centrum. *Druhy dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvedena. [cit. 2009-12-01]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.
- Národní dobrovolnické centrum. *Historie dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvedena. [cit. 2011-01-28]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.
- Národní dobrovolnické centrum. *O dobrovolnictví*. Servisní a informační portál dobrovolnictví. [online]. 2001, poslední revize neuvedena. [cit. 2009-12-07]. Dostupné z WWW: <<http://www.dobrovolnik.cz>>.
- Národní informační centrum pro mládež. *Všeobecná deklarace o dobrovolnictví*. [online]. 2001, poslední revize neuvedena [cit. 2010-10-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.icm.cz/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi>>.
- Oblastní charita Žďár nad Sázavou. *Strípky z historie dobrovolnictví v naší zemi od 19. století*. [online], poslední revize neuvedena [cit. 2010-10-23]. Dostupné z WWW: <<http://www.kambala.zdarsko.cz>>.
- *Pravidla pro dobrovolnickou službu v Diecézní charitě Brno*. Brno: Diecézní charita Brno, 2007. ISBN neuvedeno.
- *Strategický plán 2009-2011 Oblastní charity Znojmo*. Oblastní charita Znojmo, 2008.
- ŠMÍDOVÁ, P. *Analýza způsobu práce s dobrovolníky v programu Pět P*. Brno, 2008. 50 s. Bakalářská práce. Masarykova univerzita. Dostupné z WWW: <<http://is.muni.cz>>.
- TOŠNER, J., SOZANSKÁ, O. *Dobrovolnictví a metodika s nimi v organizacích*. 2. vyd. Praha: Portál, 2006, 152 s. ISBN 80-7367-178-6.
- TUTR, V., NOVOTNÝ, M. *Metodika dobrovolnictví v sociálních službách pracujících s klienty ohrožených exkluzí*. Praha: Národní dobrovolnické centrum, 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.hest.cz>>.
- TRNKOVÁ, J. *Společenská odpovědnost firem : Kompletní průvodce tématem & závěry z průzkumu v ČR*. [s.l.] : [s.n.], 2004. 56 s. Dostupný z: URL:<<http://www.blf.cz/csr/cz/vyzkum.pdf>>.

- Usnesení Rady z 27. listopadu o obnoveném rámci pro evropskou spolupráci v oblasti mládeže (2010–2018). [online]. 2009, poslední revize neuvedena [2010-09-3]. Dostupné z URL:
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:311:0001:0001:CS:PDF>>.
- *Výroční zpráva 2006*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2007.
- *Výroční zpráva 2008*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2009.
- *Výroční zpráva 2009*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2010.
- Rozhovor s Mgr. Evženem Adámkem, ředitelem Oblastní charity Znojmo.
- Rozhovor s Terezou Petříčkovou, bývalou koordinátorkou dobrovolníků Oblastní charity Znojmo.
- Rozhovor s Bc. Blankou Mahdalovou, bývalou koordinátorkou dobrovolníků Oblastní charity Znojmo.
- Rozhovor s Mgr. Ludvíkem Mihulou, současným koordinátorem dobrovolníků Oblastní charity Znojmo.

Seznam příloh

Příloha 1	Projekty OCHZ
Příloha 2	Činnost dobrovolnického centra z roku 2008 Činnost dobrovolnického centra z roku 2009
Příloha 3	Struktura programu Mládež v akci
Příloha 4	Rozpočet akce „Myslíme na druhé“
Příloha 5	Tabulka programu aktivit
Příloha 6	Seznamovací hry
Příloha 7	Hry na spolupráci

Příloha č. 1

Projekty OCHZ⁸²

Charitní ošetrovatelská služba

Služba zajišťuje poskytování odborné ošetrovatelské péče pacientům v jejich vlastním domácím prostředí, tím udržuje jejich stávající kvalitu života, zkracuje pobyt v nemocnici a oddaluje nebo zamezuje umístění do ústavů sociální péče. Zdravotní péče je poskytována pacientům s akutním nebo chronickým onemocněním, pacientům tělesně postižených a závislých na cizí pomoci.

Snaží se o zachování, podporu a zlepšování kvality života lidem, kteří se ze zdravotních či jiných důvodů ocitli v situaci, kdy nejsou schopni zajistit si své životní potřeby bez podpory druhé osoby a tím jim umožnit, aby mohli zůstat trvale, nebo co nejdéle ve svém přirozeném prostředí domova. Je poskytována lidem, kteří se ocitli v nepříznivé sociální situaci, ke které může dojít z důvodu věku, ztráty soběstačnosti, ztráty zdraví a umožnit jim naplnit individuální potřeby, tak aby zůstali rovnocennými členy své rodiny a mohli žít nezávisle a ve stálém kontaktu s ostatními lidmi.

Osobní asistence

Je zaměřená na pomoc osobám s tělesným, mentálním, kombinovaným, smyslovým a jiným zdravotním postižením. V rámci této pomoci je prostřednictvím terénní služby pracovníci osobní asistence podporují v soběstačnosti. Služba jim umožňuje setrvání v přirozeném domácím nebo společenském prostředí a přispívá tak k zachování jejich vlastního životního stylu. Uživatelům projekt aktivně napomáhá v integraci do společnosti, vybraného prostředí a ve směřování k vybranému cíli.

Rodinný sociální asistent

Posláním služby Rodinný sociální asistent je podpora rodin s dětmi, které nejsou schopny vlivem nepříznivé sociální situace zajistit optimální výchovu a péči svým dětem. Na základě morálních a křesťanských hodnot usiluje o to, aby se rodina stala zase domovem. Pomáhá rodinám posilovat rodičovské dovednosti a schopnosti, poskytuje rodičům pomoc při řešení obtíží dětí ve škole a při přípravě na vyučování, při výchově, při péči o domácnost a výchově dětí. Služba zahrnuje dlouhodobou spolupráci rodinné asistentky a rodiny zaměřenou na nácvik a zvládnutí situací a činností, které rodiče nejsou v dané situaci zvládat a které jsou příčinou problémů v rodině.

⁸² *Výroční zpráva 2009. Oblastní charita Znojmo: Znojmo, 2010.*

Sociální poradenství

Sociální poradenství nabízí bezplatné a nestranné informace vedoucí k řešení nepříznivé sociální situace a pomoc osobám v nepříznivé sociální situaci. Cílem je, aby uživatelé služby netrpěli neznalostí svých práv a povinností, neznalostí dostupných služeb nebo neschopností vyjádřit své potřeby či hájit své oprávněné zájmy.

Poradna pro oběti domácího násilí Tereza

Posláním Poradny pro oběti domácího násilí Tereza je podpora oběti domácího násilí při řešení obtížné životní situace a zvýšení informovanosti o této problematice. Cílem Poradny je stabilizace oběti domácího násilí a její celkové zklidnění. Poté je důležité odstranění pocitu viny a nalezení sebedůvěry oběti.

Magdala – pomoc obětem obchodování s lidmi a nucené prostituce

Posláním projektu Magdala je odborné sociální poradenství a krizová pomoc obětem obchodování s lidmi a ženám nuceným k prostituci při jejich návratu k běžnému životu. Zmírňuje obtížnou životní situaci, přičemž respektuje jejich rozhodování. Cílem této sociální služby je poskytnout možnost ženám, jež provozují prostituci, změnit svůj dosavadní způsob života a pomoci zařadit se do společnosti běžné populace.

Pomoc na Ukrajině

Oblastní charita Znojmo působí v oblasti Zakarpatské Ukrajiny deset let. Prvotní pomoc byla směřována do dětských domovů ve velkém Berezném, následovalo zřízení Domu na půli cesty v Užhorodě jako navazující projekt na dětské domovy. Dnes jsou již tato zařízení samostatná a na finanční pomoci OCHZ nezávislá. Finanční podpora byla poskytována také dětským domovům rodinného typu v Seredném a v Mukačevu.

Kromě toho se v České republice v červnu 2009 zorganizovala týdenní stáž pro pracovníky ukrajinských sociálních služeb. Pracovníci se měli možnost seznámit s financováním, provozem a celkovým fungováním sociálních a zdravotních služeb v našich podmínkách a načerpat tak inspiraci pro jejich práci na Ukrajině.

AURIS – klub neslyšících Znojmo

Klub neslyšících Auris vznikl v návaznosti na kurzy znakového jazyka, pořádané Oblastní charitou Znojmo již 7 let. Klub zapojuje lidi se sluchovým postižením do společnosti. Nabízí těmto lidem vzdělávací a volnočasové aktivity ve společnosti slyšících i neslyšících přátel.

Příloha č. 2

Činnost dobrovolnického centra z roku 2008⁸³

Leden: „Tříkrálová sbírka“. Zapojilo se do ní 900 dobrovolníků a vykoledovali 1 132 199 Kč.

Duben: „Člověče, nezlob se!“. Dobrovolníci spolu s klienty OCHZ a klienty Dětského domu Božice uspořádali netradiční turnaj.

Červen: „Akce cihla“. 22 dobrovolníků, kteří se organizačně zapojili do této sbírkové akce na podporu lidí s mentálním postižením, vybrali 43 921 Kč.

„Hala bala šou“. Dobrovolníci se podíleli na organizaci zábavné hudební a taneční akce pro lidi s postižením.

Září: „Den charity“. Tato akce se snaží o propagaci OCHZ a jejích projektů.

Říjen: „Dýňová stezka“. Dobrovolníci pomáhali s organizací akce, která vítá podzimní čas.

„72 hodin bez kompromisu“. Jedná se o výměnný pobyt dobrovolníků a dobrovolníků z Rakouska.

Listopad: „Charitní ples“. Dobrovolníci se ujali propagace a organizace 5. charitního plesu.

Prosinec: „Vánoce všem“. Při této akci dobrovolníci rozdávali polévku a potravinové balíčky chudým, osobám bez přístřeší a sociálně potřebným.

Činnost dobrovolnického centra z roku 2009⁸⁴

Leden: „Tříkrálová sbírka“ 2009, při níž přes 960 dobrovolníků vykoledovalo celkem 1 356 833,50 Kč.

Červen: „Akce cihla“. Dobrovolníci se organizačně zapojili do této sbírkové akce, kde se podařilo prodat celkem 200 kusů benefičních cihel. Akce cihla vynesla 20.072,- Kč. Z vybraných peněz bude podpořeno chráněné bydlení pro lidi s mentálním postižením.

Září: „Den charity“. Dobrovolníci se organizačně zapojili do této propagační akce OCHZ a jejích projektů určené pro širokou veřejnost.

Říjen: „Dýňová stezka“. Akce určená dětem a jejich rodičům, jež pořádal Domov pro matky v tísni.

⁸³ *Výroční zpráva 2008*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2009.

⁸⁴ *Výroční zpráva 2009*. Znojmo: Oblastní charita Znojmo, 2010.

Listopad: „6. charitní ples“, při němž se dobrovolníci organizačně podíleli na jeho přípravě a průběhu v sále hotelu Dukla. Výtěžek plesu z tomboly a prodeje vstupenek tak vynesl 19.100,- Kč na podporu osobní asistence pomáhající dětem a mladistvým s tělesným a mentálním či jiným postižením.

Prosinec: „Koncert Květinka“. Tento koncert byl věnován na podporu Dobrovolnického centra OCHZ. Dobrovolníci se podíleli při jeho přípravě a na jeho organizaci. Výtěžek koncertu činil 8.207,- Kč.

Příloha č. 3

Struktura programu *Mládež v akci*⁸⁵

Akce 1 – Mládež pro Evropu podporuje následující aktivity:

- Výměny mládeže
- Iniciativy mládeže – podporují skupinové projekty zaměřené na místní, regionální a národní úroveň. Také podporují vytváření sítí podobných projektů mezi různými zeměmi za účelem posílení evropského aspektu a zlepšení spolupráce a výměny zkušeností mezi mladými lidmi.
- Projekty participující demokracie – podporují účast mladých lidí na demokratickém životě v jejich místní, regionální či národní komunitě a na mezinárodní úrovni.

Akce 2 – Evropská dobrovolná služba má v programu zapojení se mladých lidí v různých formách dobrovolných aktivit, a to jak v rámci Evropské unie, tak mimo ni. Mladí lidé se jednotlivě nebo ve skupinách účastní neziskových, bezplatných aktivit.

Akce 3 – Mládež ve světě zahrnuje spolupráci se sousedními partnerskými zeměmi nebo spolupráci s ostatními partnerskými zeměmi světa. Tato dílčí akce poskytuje podporu při výměnách a školeních mladých lidí a pracovníků s mládeží, partnerství a sítě mládežnických organizací, dále při výměně dobré praxe.

Akce 4 – Systémy na podporu mládeže zahrnuje:

- Podpora Evropského fóra mládeže
- Vzdělávání a vytváření sítí mezi pracovníky s mládeží – jedná se o podporu vzdělávání pracovníků s mládeží a mládežnických organizací, zejména výměnu zkušeností, znalostí a dobré praxe, a dále aktivity, které mohou vést k dlouhodobě kvalitním projektům, partnerstvím a sítím.
- Podpora inovace a kvality - zde se pozornost soustřeďuje na projekty zaměřené na zavedení, realizaci a propagaci inovativních přístupů v oblasti mládeže.
- Informační aktivity pro mladé lidi a pracovníky s mládeží – podpora je směřována k aktivitám na evropské a národní úrovni, které zlepšují přístup mladých lidí k informačním a komunikačním službám a zvyšují účast mladých lidí na přípravě a na šíření uživatelsky přátelských, cílených informačních produktů. Rozvoj evropských, národních, regionálních a místních mládežnických portálů je také cílem těchto aktivit.

⁸⁵ Evropská komise. *Průvodce programem Mládež v akci*, s. 14-15.

- Partnerství – slouží pro financování partnerství za účelem rozvoje dlouhodobých projektů, které kombinují různá opatření programu.
- Podpora struktur programu – zahrnuje financování řídicích struktur programu, zvláště národních agentur.
- Zvyšování přidané hodnoty programu – tato dílčí akce bude použita Komisí k financování seminářů, kolokvií a setkání, která umožňují realizaci programu a šíření a zhodnocování výsledků.

Akce 5 – Podpora evropské spolupráce v oblasti mládeže

- Setkávání mladých lidí a činitelů odpovědných za mládežnickou politiku – v rámci této akce se podporuje spolupráce, semináře a strukturální dialog mezi mladými lidmi, pracovníky s mládeží a činiteli zodpovědnými za mládežnickou politiku.
- Podpora aktivit zlepšujících znalosti o mládeži – zaměřuje se na podporu identifikace stávajících znalostí týkajících se priorit v oblasti mládeže stanovených v rámci otevřené metody koordinace.
- Spolupráce s mezinárodními organizacemi – tato spolupráce bude použita pro podporu spolupráce Evropské unie s mezinárodními organizacemi pracujícími v oblasti mládeže, zejména Radou Evropy.

Rozpočet akce „Myslíme na druhé“⁸⁶

A. Grant požadovaný z programu Mládež v akci

	Částka požadovaná z programu Mládež v akci ⁸⁷	Přídělená částka ⁸⁸ (vyplní Výkonná agentura nebo národní agentura)
Cestovní náklady (70 % skutečných nákladů)	722	
Úvodní plánovací návštěva ⁸⁹ – cestovní náklady (100 % skutečných nákladů) – je-li možné o ně žádat		
Úvodní plánovací návštěva – další náklady (stupnice jednotkových nákladů) – je-li možné o ně žádat		
Náklady na přípravu (stupnice jednotkových nákladů)	1440	
Náklady na aktivitu (pevná částka + stupnice jednotkových nákladů)	4239	
Mimořádné náklady (100 % skutečných nákladů) – je-li možné o ně žádat	200	
Náklady na další šíření a zhodnocování výsledků (100 % skutečných nákladů – až do výše 500 € x počet organizací – max. 2500 €)	900	
Celkový grant	7501	

⁸⁶ Rozpočet byl vyňat z formuláře žádosti o grant. Aktuální verze formuláře žádosti o grant dostupná z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz/mladez-pro-evropu/vymeny-mladeze/jak-zadat/>>.

⁸⁷ Všechny částky jsou uváděny v EUR, kromě pevných částek programu se uvádí při kurzu 1 EUR/ 24 CZK (z 1.2.2011).

⁸⁸ Vyplní Výkonná agentura nebo Národní agentura.

⁸⁹ S úvodní plánovací návštěvou se v akci „Myslíme na druhé“ nepočítá.

B. Spolufinancování

	Částka
Vlastní zdroje	
Jiné příspěvky na tento projekt (prosím upřesněte, z jakých zdrojů pocházejí): dotace z Tříkrálové sbírky	550
Spolufinancování celkem	550
Získala nebo žádala Vaše organizace / skupina v tomto roce o grant EU na provozní náklady? <input type="checkbox"/> Ano <input checked="" type="checkbox"/> Ne	
Pokud ano, uveďte prosím číslo smlouvy:	

C. Podrobný výpočet požadovaného grantu

Cestovní náklady (mladí lidé a vedoucí)						
Organizace	Počet osob	Z	Do	Dopravní prostředek	Celkové náklady (100 %)	Požadovaný příspěvek (70 %)
Bridge Research and Development	7	London	Znojmo	autobus	532	372
Provincial salaried trade union officer	7	Roeselare	Znojmo	autobus	500	350
CELKEM					1032	722

Náklady na přípravu – výpočet jednotkových nákladů		
Počet organizací	Jednotkové náklady na organizaci	Celkem
3	480	1440

Náklady na aktivitu – výpočet pevné částky		
Mezisoučet		410
Náklady na aktivitu – výpočet jednotkových nákladů (partneři)		
Počet organizací	Jednotkové náklady na organizaci	Celkem
2	230	460

Náklady na aktivitu – výpočet jednotkových nákladů (mladí lidé a vedoucí)				
Země	Počet účastníků	Počet nocí	Jednotkové náklady na noc	Celkem
Česká republika	7	7	17	833
Belgium	7	7	17	833
United Kingdom	7	7	17	833
Mezisoučet				2499
NÁKLADY NA AKTIVITU CELKEM				3369

Mimořádné náklady (pokud na ně žádáte podporu)	
Charakteristika	Náklady
Překladaatel	200
CELKEM	200

Náklady na další šíření a zhodnocování výsledků (pokud je plánujete)	
Charakteristika	Náklady
Publikace/ dokumenty/ manuál	500
Inzerce/ propagační materiál/ brožury-letáky	400
CELKEM	900

Tabulka program aktivit⁹⁰

Den	Aktivita	Cíle aktivity	Metody	Měřitelnost
Pondělí odpoledne (14:00-17:00)	Prezentace plánu aktivit během celého pobytu. Poskytnutí informací o organizačních záležitostech. Vycházka Znojmem.	Seznámit účastníky s průběhem výměny na území České republiky. Doladit program. Sdílet účastníkům informace o ubytování, stravování, přepravě na místa aktivit apod. Poznat místo pobytu včetně jeho památek.	Prezentace. Diskuze. Prohlídka ubytovacího zařízení. Vycházka.	Účastníci znají program výměny, orientují se v ubytovacím zařízení, znají možnosti stravování a přepravy. Znají místo pobytu díky profesionální průvodcovské službě.
Pondělí večer (18:00-20:00)	Seznamovací aktivity, aktivity na odlehčení, představení účastníků a jejich zemí.	Vytvořit příjemnou atmosféru, otevřít se, lépe poznat druhé a stát, ze kterého pochází.	Hellooo, Andělská anděla, Kašparkovaná, upíři, Lidské pexeso (Příloha č. 6). Sdílení ve skupině, sebestředstavení (včetně očekávání), tvůrčí aktivita skupin.	Účastníci se lépe znají, vědí základní informace o účastnících a místech, odkud účastníci pochází.
Úterý dopoledne (9:00-12:00)	Představení charitních zařízení.	Seznámení účastníků s hlavním posláním, cíly zařízení charity. Poznat služby některých zařízení.	Prezentace projektů charity. Exkurze do charitních zařízení.	Účastníci lépe znají zařízení OCHZ. Účastníci tráví čas s klienty a pracovníky.
Úterý odpoledne (14:00-17:00)	Výlet do Národního parku Podyjí.	Poznat okolí Znojma, aktivně odpočívat.	Vycházka s cílem a plánem trasy.	Účastníci se uvolní, aktivně odpočinou.

⁹⁰ Tabulka program aktivit byla vyňata z formuláře žádosti o grant. Aktuální verze formuláře žádosti o grant dostupná z WWW: <<http://www.mladezvakci.cz/mladez-pro-evropu/vymeny-mladeze/jak-zadat/>>.

Úterý večer (18:00-20:00)	Hry na spolupráci. Volný nestrukturovaný program.	Přispět k vybudování spolupracující skupiny.	Gordický uzel, Obrazce z lana, Měňavka, Létaující koberec, Bomba (Příloha č. 7)	Účastníci našli způsob, jak spolu efektivněji spolupracovat.
Středa dopoledne (9:00-12:00)	Diskuze o sociální zodpovědnosti v jednotlivých státech.	Poznat shodné a odlišné znaky v jednotlivých zemích, rozvíjet interkulturní dialog.	Diskuze.	Účastníci diskutují, dokáží sdělit své názory a považují diskuzi za přínosnou.
Středa odpoledne (14:00-17:00)	Fotografická dílna – úvod a realizace.	Naučit se vnímat okolí. Poznat projevy místních lidí.	Aktivní sběr materiálu do fotografické dílny.	Skupinky se rozejdou po městě, do zařízení a hledají vhodné náměty k fotografování. Zpět se vrátí s vyfocenými obrazy jimi vnímané skutečnosti.
Středa večer (18.00-20:00)	Fotografická dílna – zpracování, reflexe aktivity.	Vytřídit fotografický materiál, reflektovat svou zkušenost z focení.	Prohlédnutí fotografií, výběr těch nejlepších. Diskuze ve skupině.	Vybrání 5 nejlepších fotografií z každé skupiny, zapojení se do sdílení zkušeností.
Čtvrtek dopoledne (9:00-12:00)	Služba pro klienty Domova pro matky v tísní.	Aktivní zapojení se do projektu charity.	Příprava menu, nákup surovin, vaření jídel.	Společný oběd účastníků a klientů domova.
Čtvrtek odpoledne (14:00-17:00)	Přehlídka oblečení z charitního šatníku.	Vymyslet z oblečení, které lidé vyřazují, zajímavé a nositelné modely.	Prohlídka charitního šatníku. Zhotovení modelů. Natáčení na video.	Videonahrávka z přehlídky.
Čtvrtek večer (18.00-20:00)	Zábavná aktivita se zaměstnanci charity.	Zábava, uvolnění.	Bowling.	Účastníci se stanou hráči bowlingu.
Pátek dopoledne (9:00-12:00)	Beseda ve znojenské knihovně. Návštěva znojenského podzemí.	Zvýšit účast mladých lidí v občanském životě, rozvinout interkulturní učení.	Řízená diskuze, prezentace zahraničních organizací. Prohlídka památky.	Účastníci besedy mají zkušenost s projekty pro podporu sociální solidarity.

Pátek odpoledne (14:00-17:00)	Příprava na prezentaci výstupu.	Připravit vernisáž, příprava rautu.	Úklid, výzdoba sálu, instalace fotografií a příprava rautu.	Fotografie jsou naistalované, sál vyzdobený a raut připravený.
Pátek večer (18:00-20:00)	Prezentace výstupu akce.	Seznámit veřejnost s programem výměny a činností DC.	Vernisáž výstavy. Prezentace proběhlé výměny mládeže.	Všichni přítomní vědí o programu výměny, znají její náplň a poznali výstupy akce.
Sobota dopoledne (9:00-12:00)	Příprava k odjezdu.	Připravit se na zpáteční cestu.	Zhodnocení aktivit konaných v České republice, balení, úklid.	Ukončení programu . Účastníci jsou připraveni k odjezdu.

Pozn. Předpokládáme, že plánované aktivity ve výše uvedené tabulce se mohou změnit v závislosti na okolnostech.

Příloha č. 6

Seznamovací hry⁹¹

HELLOOO!

Čas: 5 min.

Cíl: seznámení, rozproudění, naladění se účastníků na program

Motivace: Znat jména účastníků; ostatní mě budou oslovovat jménem.

Realizace: Stojí se ve společném kruhu a účastníci se drží za ruce. Jeden řekne jméno jiného účastníka a ostatní zvednou společně ruce nahoru a při slovech „Jane, hellooo!“ je dávají zase dolů.

ANDĚLSKÁ ANDĚLA

Čas: 15 min.

Cíl: Pomoci snadněji si zapamatovat jména účastníků a tak se lépe poznávat.

Motivace: Podpoření paměťového procesu, snazší vybavení si jména.

Realizace: Účastníci stojí v kruhu a každý před své jméno vymyslí přívlastek, který začíná na stejné písmeno jako jeho jméno (beautiful Bela). Vhodné je, aby přívlastek vyjadřoval nějakou vlastnost dotyčného, charakteristický prvek, aby ho ostatní mohli lépe poznat. Každý kdo je na řadě musí zopakovat všechny přívlastky se jmény těch, kdo byli před ním. Poslední si tedy musí zapamatovat celý kruh.

Reflexe: Znam více jmen lidí ze skupiny než na začátku?

KAŠPÁRKOVANÁ

Čas: 15 min.

Cíl: seznámení, upevnění nových jmen, trénink pohotovosti.

Pomůcky: deka nebo prostěradlo nebo jiná plachta

Motivace: Co se stane, když se roztáhne opona a naproti sobě stojí dva kašpárči?

Realizace: Hráči se rozdělí do dvou skupin naproti sobě. Skupiny na sebe ale nevidí, protože je mezi nimi roztažená opona. Oponu drží dva lektori. Každá skupina vyšle před oponu jednoho kašpárka. Kašpárči se také nevidí. Na povel je spuštěna opona a úkolem kašpárka je vyhrknout jméno svého protihráče = protikašpárka dřív, než to udělá on. Kdo první vyslovil jméno protikašpárka, přináší své skupině bod.

Reflexe: Uměl jsem rychle a přesně reagovat?

⁹¹ Hry byly použity z programu adaptačních kurzů, které pořádá Nadosah - centrum prevence.

UPÍŘI

Čas: 20 min.

Cíl: zopakování, či zapamatování jmen všech účastníků, pobavení a uvolnění

Motivace: Zachráním se před krvelačným upírem?

Realizace: Stojí se v kruhu, jeden (upír) je uprostřed a vždy si vybere jednu „oběť“, ke které se přibližuje s napřaženýma rukama. Ta se může zachránit pouze pohledem, mrkáním na někoho jiného, který musí nahlas vyřknout její jméno, než ji upír chytí za krk. Ostatní jsou v kruhu v tichosti.

Reflexe: Mám postřeh? Zapamatoval/a jsem si některá jména? Koho si dobře pamatuji a koho ne?

LIDSKÉ PEXESO

Čas: 40 min.

Cíl: vzájemné poznávání, soutěžení, pobavení

Motivace: Umím hrát živé pexeso?

Realizace: Vyberou se 2 lidé (mohou to být také dvě dvojice), kteří budou hádat. Jsou odvedeni na chvíli do jiné místnosti. Ostatní se rozdělí do dvojic, ve kterých si dohodnou podobu určitého zvířete (abstraktní podobu a případný zvuk, který pak budou vydávat). Následně se ve dvojicích promíchají a posadí do kruhu nebo se rozmístí jako papírky v klasickém pexesu. Hadači vyzývají jednotlivé osoby k odhalení podoby. Hadači se střídají a snaží se co nejrychleji odhalit co nejvíc dvojic se stejnou podobou. Pokud někdo uhodne, má právo, vybírat další dvojici atd.

Reflexe: Kolik jsem uhodla dvojic? Dokázali jsme vyjádřit věrohodně typický zvuk pro dané zvíře?

Příloha č. 7

Hry na spolupráci⁹²

GORDICKÝ UZEL

Čas: 15 min.

Cíl: komunikace a spolupráce

Motivace: Podaří se nám rozplést Gordický uzel?

Realizace: Nejprve se účastníci spojí postupně pravou rukou a pak levou rukou se zavřenými očima, poté jsou až do konce aktivity spojení rukama a nemohou se pustit. Jejich úkolem je rozmotat se tak, aby tvořili spojitý kruh.

Reflexe: Jak jsme dokázali spolupracovat? Jak jsme se dorozumívali? Co bylo efektivní?

OBRAZCE Z LANA

Čas: 10 min.

Pomůcky: dlouhé lano

Cíl: posílit schopnost i beze slov se domluvit, naslouchat si, spolupracovat

Motivace: Společně vytvoříme obrazce, které by se nepodařilo vytvořit nám samotným.

Realizace: Z lana vytvoříme kruh a necháme ho na zemi. Vyzveme účastníky, aby se ho všichni chytli a do konce aktivity už nepustili. Pokud se chtějí pohybovat, tak jen posunováním po laně. Lano zvednou a nesmějí mluvit. Zkouší z lana skládat obrazce, které jim určuje vedoucí hry.

Reflexe: Jak jsme se spolu dorozumívali? Chopil se někdo vůdčí role?

MĚŇAVKA

Čas: 30 min.

Pomůcky: lano a nějaké překážky po cestě

Cíl: efektivní komunikace – schopnost naslouchat si, spolupráce, vzájemné naladění

Motivace: Jak se pohybuje měňavka? Umí zdolávat překážky?

Realizace: Celá skupina je spoutána v těsné blízkosti lanem a takto se musí začít pohybovat. Občas je nutné zdolávat i nějaké překážky.

⁹² Hry byly použity z programu adaptačních kurzů, které pořádá Nadosah - centrum prevence.

Reflexe: Jak jsme jako skupina fungovala? Kdo podporoval týmového ducha? Byl někdo, kdo se odpojil? Jak jsme se cítili?

LÉTAJÍCÍ KOBEREC

Čas: 20 min.

Pomůcky: tři stejně široké plachty (prostěradlo/ deka)

Cíl: podpořit schopnost domluvit se, aktivního naslouchání, spolupráce

Motivace: Můžeme letět...udržíme se?

Realizace: Tři skupiny, každá má svůj létající koberec. Všichni členové stojí na svém koberci. Úkolem skupiny je koberec obrátit, ale zůstat na něm všichni. Nikdo se nesmí dotýkat okolních věcí, nábytku. Na zem se nesmí šlápnout, jinak se koberec dá do původní pozice a skupina to zkouší znovu.

Reflexe: Jak můžeme dosáhnout cíle? Je nutné myslet jen na sebe?

BOMBA

Čas: 10 min.

Cíl: posílení schopnosti domluvit se, umět si naslouchat, spolupracovat ve skupině, pobavit se

Motivace: Vybuchne nám bomba pod rukama nebo ji dokážeme přenést do bezpečí?

Realizace: Dvojice dobrovolníků zaujme nějakou pozici a ostatní se snaží velmi opatrným způsobem, (jde o bombu) přenést na jiné místo.

Reflexe: Jak se nám dařilo manipulovat s bombou? Co nám pomáhalo?